

Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)

Journal of Abant Cultural Studies

2026, 11(21): 6 – 33

Aslan Parçası Cesur Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Evaluation of the Animated Film Aslan Parçası Cesur in Terms of Values Education

Resul SANCAK¹ Yunus SANCAK²

Geliş Tarihi (Received): 02.11.2025

Kabul Tarihi (Accepted): 18.04.2026

Yayın Tarihi (Published): 25.04.2026

Abstract: Çizgi filmler, çocukların duygu dünyalarını, düşünce biçimlerini ve sosyal becerilerini şekillendirmede giderek daha etkili araçlar olarak öne çıkmaktadır. Bu araştırma, 2023 yılında izleyicisiyle buluşan yerli yapım çizgi film “Aslan Parçası Cesur” un, değerler eğitimi açısından hangi olumlu ve olumsuz iletileri taşıdığını belirlemeyi ve bu yapıyı değerler eğitimi bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın, çocukların değer gelişiminde çizgi filmlerin kullanılabilirliği hakkında fikir vermesi beklenmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesiyle elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Değerler eğitimi kapsamında çizgi filmdeki olumlu ve olumsuz iletiler tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, olumlu değerlerin yapımda hâkim olduğu söylenebilir; ancak olumsuz iletilerin de dikkate değer bir oranda yer aldığı belirlenmiştir. Günümüzde bilgiye erişimin yaygınlaşmasıyla birlikte, içerik üreticilerinin sosyal sorumluluk bilinciyle hareket etmesi ve ürettikleri materyallerin bireylerin ahlaki gelişim süreçleri üzerindeki potansiyel etkilerini göz önünde bulundurması etik bir zorunluluk haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Değerler Eğitimi, Değer Aktarımı, Çizgi Film, Aslan Parçası Cesur

&

Öz: Animated films are increasingly emerging as effective tools in shaping children's emotional worlds, thought patterns, and social skills. This research aims to determine the positive and negative messages conveyed by the locally produced cartoon “Aslan Parçası Cesur” (Brave Lion), which was released in 2023, in terms of values education, and to examine this production in the context of values education. The study is expected to provide insights into the usability of animated films in children's value development. The data obtained through document analysis, one of the qualitative research methods, was evaluated using content analysis. Positive and negative messages in the animated film were identified within the scope of values education. Based on the findings, it can be said that positive values dominate the production; however, it was determined that negative messages also occupy a significant proportion. With the widespread access to information today, it has become an ethical imperative for content creators to act with social responsibility and consider the potential impact of their materials on individuals' moral development processes.

Keywords: Religious Education, Values Education, Value Transfer, Cartoon, Aslan Parçası Cesur

Atıf/Cite as: Sancak R., Sancak Y. (2026). Aslan Parçası Cesur Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi, Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 11(21): 6-33.

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akader>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

¹ Doktora öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Sivas, Türkiye, 20249362003@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0009-0007-2572-4215.

² Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, Sivas, Türkiye, 20219362004@cumhuriyet.edu.tr, 0009-0005-1325-280X.

Giriş

İnsan, doğası gereği sosyal bir varlıktır. Hayatını devam ettirebilmek için diğer insanlara muhtaçtır. Bu ihtiyaç, onun başkalarıyla bir arada yaşamasını kaçınılmaz kılar. Bir arada yaşayan bireyler toplumları meydana getirir ve her toplum, kendi içinde bir düzen kurma çabasına girer. Bu düzen kimi zaman yazılı kurallar yoluyla sağlanırken, kimi zaman da toplumun benimsediği yazısız tutum ve davranışlara dayanır. Din ise bu tutum ve davranışları biçimlendiren en temel unsurlardan biridir.

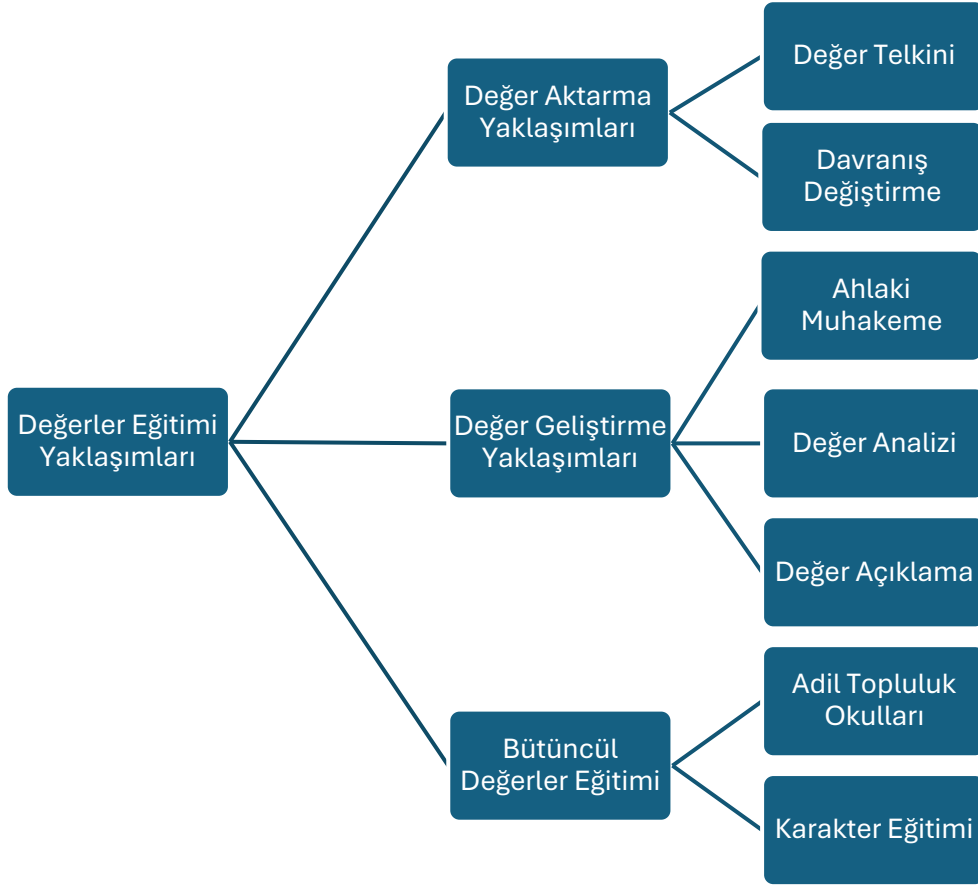
Din, insan yaşamını kuşatıcı niteliğiyle yönlendiren bir yapıya sahiptir. İnanç esasları, ibadet biçimleri ve ritüel uygulamalarıyla şekillenen dinlerin toplumsal işlevlerinin yanı sıra, bireyin dini yapıya olan bağlılığı ve bu yapının sunduğu çeşitli etkinliklere katılımı, dinin insan üzerindeki etkisinin düzeyini ve niteliğini belirler. Dinin bu yönünün temelinde, insan davranışlarını olumlu ve erdemli biçimde şekillendirme amacı yatar. Din tarafından benimsenmesi arzu edilen tutum ve davranışlar aynı zamanda ahlaki nitelik taşır. Ahlak, bireyin eylemlerini düzenleyen kurallar bütünüdür (Güngör & Işık, 1976, s. 18). Ahlakın ele aldığı birçok davranış biçimi, toplumun düzenini sağlayan ve “değer” olarak adlandırılan yapının temelini oluşturur.

Değer, bağlama ve dayandığı paradigma doğrultusunda farklı anlamlar kazanabilen, oldukça geniş bir kullanım alanına sahip bir kavramdır. Sosyal bilimler literatüründe ilk kez Znaniecki tarafından kullanılan değer kavramı Latince’de “kıymetli olmak” veya “etkili/güçlü olmak” anlamına gelen valere kökünden türemektedir (Bilgin, 1995). Türkçede ise “karşılık olma” anlamını taşıyan değmek fiilinden türemiştir. Bu yönüyle, bir nesneye ya da olguya atfedilen karşılığı ifade eder ve bu karşılık, ihtiyaca ya da duruma göre farklılık gösterebilir (Hançerlioğlu, 2005, s. 275). Bilgi, akı temsil ediyorsa, değer de kalbin karşılığıdır (Ulusoy, 2016, s. 16). Bu ifade, toplumu bir beden gibi düşündüğümüzde, değerlerin ona can veren temel unsurlar olduğunu vurgulamaktadır. Değerler; bireyleri yönlendiren, toplumsal yapıyı biçimlendiren ve olumlu davranışların gelişimine katkı sağlayan güçlü eğilimlerdir. Bu bağlamda, bir toplumun içerisinde değerlerin kuşaktan kuşağa aktarımı büyük bir önem taşımaktadır.

Değerler, çeşitli biçimlerde sınıflandırılabilirdiği gibi, toplumdan topluma farklılık gösteren değer ayrımlarından da söz edilebilir. Ancak bu değişken yapıya rağmen, değerlerin birçok toplum tarafından paylaşılan ortak özellikler taşıdığı görülmektedir (Tarhan, 2011, s. 20).

Çocukluk çağı, değerlerin benimsenmesinde kritik bir evredir. Değer eğitimi öncelikle aile ortamında başlar ve genellikle okul yaşamıyla birlikte sürer. Bu süreci olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen çevresel etmenler de bulunmaktadır. Çevreyi oluşturan etkenler oldukça çeşitlidir ve bu bağlamda, kitle iletişim araçları da çocukların değer kazanımında etkili olan unsurlar arasında yer alır. Çocuğun bu araçlar aracılığıyla edindiği bilgi, tutum ve davranışlar, onun kişisel gelişimi ve değer dünyası açısından önem arz etmektedir.

Değerler eğitimi alanında farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar, tarih boyunca toplumsal koşulların ve bilimsel gelişmelerin etkisiyle sürekli olarak değişim ve gelişim göstermiştir. Değerler eğitime ilişkin yaklaşımlar genel olarak üç ana grupta toplanabilir; değer aktarma yaklaşımları, değer geliştirme yaklaşımları ve bütüncül değerler eğitimi. Bu yaklaşımlar ile bu çerçevede kullanılan yöntemler Şekil 1’de gösterilmektedir. (Kaymakcan & Meydan, 2020)

Şekil 1. Değerler eğitimi yaklaşımları

Değerler eğitiminde kullanılan bu yaklaşımlara ek olarak, süreçte faydalanılabilecek ya da değerlerin aktarımında etkili olabilecek çeşitli materyaller bulunmaktadır. Çizgi filmler de uygun içerik ve koşullar sağlandığında, değerler eğitiminde etkili biçimde kullanılabilecek araçlardan biridir. Cortes (2005), televizyon gibi medya araçlarının artık okullara ciddi bir alternatif haline geldiğini belirtmekte ve bu araçların; bilgi aktarma, düşünce yapılandırma, değerlerin aktarımı, beklenti oluşturma ve davranış kalıpları kazandırma gibi eğitimin temel amaçları açısından önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Concepcion Medrano ve Alejandra Cortes (2007) ise televizyonun çocukların yaratıcılığını körelttiği, akademik başarılarını olumsuz etkilediği, akran ilişkilerini zayıflattığı, okumaya ilgiyi azalttığı ve çocukları edilgen hale getirdiği yönündeki eleştirilere rağmen, eğitimcilerin neden bu aracı değerler eğitimi kapsamında etkin bir biçimde değerlendirmediklerini sorgulamaktadır. Yılmaz (2016), televizyonun bu tür olumsuz etkilerinin, hazırlanacak nitelikli içeriklerle aşılabileceğini; *Susam Sokağı* programının da bu duruma başarılı bir örnek teşkil ettiğini ifade etmektedirler.

Günümüzde gerçekleştirilen çeşitli araştırmalar, çocukların televizyon içerikleri içinde en çok çizgi filmlere ilgi gösterdiğini ve bu tür yapımların yalnızca eğlence amacı taşımadığını; aynı zamanda çocukların duyu dünyasını, düşünce biçimlerini ve hayal gücünü önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır (Cesur & Paker, 2007; RTÜK, 2006; Sevim, 2013). Öçal'ın (1999) değerlendirmelerine göre ise çizgi filmler, çocuklar üzerinde yönlendirici bir etkiye sahip olup, onları sosyalleştirme sürecine dâhil ederek ortak bir kültürel yapı oluşturmaktadır. Yavuzer (2004) de çocukların çizgi film karakterlerinin davranış tarzlarını ve konuşmalarını rol model olarak benimsediğini ve bu kalıpları taklit yoluyla öğrenmeye çalıştığını ifade eder. Yağlı (2013) ise çizgi filmlerin, çocuklara milli ve evrensel değerlerle birlikte, iyilik, yardım etme gibi pozitif davranışları eğlenceli bir yolla kazandırma gücüne sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Bu özellikleri dikkate alındığında, çocukların psikososyal gelişim aşamaları gözetilerek hazırlanacak kaliteli çizgi filmlerin, değerlerin küçük yaşlardan itibaren kazandırılmasında etkili bir araç olarak

değerlendirilebileceği söylenebilir. Giroux (1999), çizgi filmlerin toplumsal normlar ve rollerin aktarımı konusunda, aile, okul ve dini kurumlar gibi geleneksel yapılardan daha etkili olabileceğini belirtmektedir (Akt. Sevim, 2013). Yağlı (2013) ise çizgi filmleri kültürel aktarımın güçlü bir taşıyıcısı olarak görmektedir. Ona göre, yazılı ya da klasik öğretim yollarıyla aktarılması zor olan kültürel değerler, yerli çizgi filmler aracılığıyla çocuklara çok daha kolay bir şekilde ulaştırılabilmektedir.

Bu bağlamda, çizgi filmlerin erken yaşlardaki değer eğitimine katkı düzeyini ve çocuklar arasında yaygın biçimde izlenen yapımlarda hangi değerlere ne ölçüde yer verildiğini inceleyen çalışmalar, bu alanın gelişimine yönelik önemli katkılar sunabilir. Bu tür araştırmalar, çocukların sosyal ve ahlaki gelişiminde önemli rol oynayan çizgi filmlerin, değer eğitimi açısından daha etkili ve bilinçli biçimde kullanılması adına yol gösterici olacaktır. Sevim (2013), çocukların çizgi filmlerde karşılaştıkları bilgi, davranış ve tutumları eleştirmeden kabul ettiklerini ifade ederek, bu yapımların içeriklerinin taşıdığı değerlerin hem seçimi hem de sunulmuş biçiminin son derece önemli olduğunu vurgular. Benzer şekilde, Kaçmaz ve Kiriş (2023) de çocuklara yönelik hazırlanmış programlarda hangi değerlerin ne şekilde işlendiğini inceleyen çalışmaların gerekliliğine dikkat çekmektedir. Bu çerçevede bu araştırma, 2023 yılında izleyicisiyle buluşan Aslan Parçası Cesur adlı çizgi filmin değerler eğitimi açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Çizgi film, bir camiye sığınan küçük bir kedi yavrusunun, zamanla cesaret, sorumluluk ve liderlik gibi değerlerle donanarak bir kahramana dönüşme hikâyesini anlatmaktadır (GIA Ajans, 2023; Tabii, 2023). Hikâyede, Cesur ve arkadaşlarının Diyarbakır Ulu Camii'ni koruma çabaları anlatılırken, özellikle yardımlaşma, merhamet, sadakat ve birlikte hareket etme gibi temel değerler ön plana çıkarılmaktadır. Çizgi film, çocuk izleyicilere yönelik olarak kurgulanmış olsa da anlatım dili, karakter çatışmaları ve çözüm yolları aracılığıyla, değerlerin içselleştirilmesini destekleyici niteliktedir. Karakterlerin yaşadığı maceralar, bu değerlerin günlük yaşamda karşılaşılan problemler karşısında nasıl uygulanabileceğini örneklendirmektedir. Bu yönüyle Aslan Parçası Cesur, değerler eğitimi açısından önemli ve işlevsel bir yerli yapımlar olarak değerlendirilebilir (GIA Ajans, 2023).

Problem

Araştırmanın temel problemi "Aslan Parçası Cesur çizgi filminin değerler eğitimi ile ilgili içerdiği iletiler nelerdir?" şeklindedir. Bu temel problem çerçevesinde çalışmada şu alt problemlere yanıt aranmaktadır: "Aslan Parçası Cesur çizgi filminde yer alan olumlu değer iletileri nelerdir ve bu iletiler ne sıklıkla verilmiştir?", "Aslan Parçası Cesur çizgi filminde yer alan olumsuz değer iletileri nelerdir ve hangi yoğunlukta işlenmiştir?" Çocukların sıklıkla maruz kaldığı görsel medya içerikleri, yalnızca eğlence değil, aynı zamanda değer aktarımı açısından da güçlü bir araç olarak kullanılabilir. (Şentürk & Keskin, 2019). Bu noktada araştırmanın, değerler eğitimi sürecinde genel olarak filmlerden, daha özelden ise çizgi filmlerden nasıl faydalanılabileceğine ve söz konusu çizgi filmin eğitimsel açıdan kullanılabilirliğine ilişkin bir bakış açısı geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılan analiz, çizgi filmlerin bilinçli bir şekilde seçilmesi ve eğitim ortamlarında etkili biçimde kullanılmasına yönelik farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir. Sonuç kısmında belirtildiği üzere, bazı yerli çizgi filmler değer aktarımı yönüyle ele alınmış olsa da Aslan Parçası Cesur çizgi filminin değerler eğitimi açısından bu şekilde kapsamlı bir analize tabi tutulmadığı görülmektedir. Çocuklara yönelik medya içeriklerinin değer aktarımındaki rolüne dair literatürdeki tartışmalar göz önüne alındığında, bu çalışmanın geleneksel normları yeniden yorumlayan ve karmaşık karakter gelişimi sunan Aslan Parçası: Cesur örneği üzerinden-bahsi geçen rolü somut bir şekilde analiz etmeyi amaçlaması, onun özgün değerini ve akademik anlamını belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır. Çünkü bu tür incelemeler, ileride hazırlanacak çizgi film yapımlarının hem içerik hem eğitim değeri açısından daha nitelikli hale gelmesine olanak tanıyabilir

Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem yapma, belge çözümlenmeleri, vaka çalışmaları, uzman değerlendirmeleri ve odak grup görüşmeleri gibi teknikleri kapsayan bir araştırma türüdür (Yıldırım & şimşek, 2011). Doküman incelemesi, farklı kaynaklardan elde edilen belgelerin toplanarak içeriklerinin incelendiği ve bilimsel bakış açısıyla değerlendirildiği bir araştırma metodudur (Sak vd., 2021). Doküman incelemesi genellikle yazılı içerikler üzerinde yapılır da; fotoğraflar, videolar ve sinema yapımları gibi görsel veriler üzerinde de uygulanabilir ve bu tür çalışmalar görsel doküman analizi olarak tanımlanır (Yorulmaz & Tanrıverdi, 2015). Bu yöntem, özellikle medya ürünlerinin eğitimsel ve değer aktarımı boyutlarının incelenmesinde etkili bir şekilde kullanılmaktadır.

Doküman incelemesi tekniği ile hazırlanan bu çalışmada içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinin temelinde, benzer özellikler taşıyan verilerin ortak kavramlar ve temalar doğrultusunda gruplanması, ardından bu verilerin okuyucu tarafından anlaşılabilir bir yapıya kavuşturularak yorumlanması yer alır (şimşek & Yıldırım, 2011). Araştırmanın temel veri kaynağını, yerli yapım bir çizgi film olan *Aslan Parçası Cesur* oluşturmaktadır. Çizgi film, değer eğitimi açısından içerdiği iletiler bakımından analiz edilmiştir. Bu bağlamda, Aslan Parçası Cesur adlı çizgi filmin TRT Diyanet Çocuk, Tabi ve YouTube platformlarında yayımlanan 13 bölümünden, ilk 10 bölümüyle sınırlandırılmıştır. İncelenen bölümler, yapımın toplam içeriğinin yaklaşık %77'sini oluşturmaktadır. Bölüm seçimi, çizgi filmin temsil gücünü ve içerdiği değer iletilerini yansıtmaya potansiyelini dikkate alınarak yapılmıştır. Araştırmanın nitel doğası gereği, temsili bir genelleme amacından ziyade, olgunun derinlemesine anlaşılması hedeflenmiştir. Aslan Parçası: Cesur serisinin ilk on bölümü, karakter gelişiminin tamamlandığı ve ana değer temalarının (cesaret, sorumluluk, aidiyet, normları sorgulama) tekrar eden bir desen halinde istikrarlı biçimde işlendiği bir evreyi kapsamaktadır. Veri toplama sürecinde bu on bölüm sonunda ulaşılan teorik doygunluk (veri doygunluğu) noktası, yeni temaların ortaya çıkmadığı gözlemlendiğinden, analizin kapsamı burada sonlandırılmıştır. Son üç bölümün, metodolojik açıdan analize yeni bir derinlik katmayacağı, yinelenen temaları pekiştireceği öngörölmüştür. Bu doğrultuda seçilen çizgi filmde geçen sahneler, karakter davranışları ve diyaloglar olumlu ve olumsuz iletiler açısından kodlanmış, iletilerin hangi temalara ait olduğu ve sıklığı belirlenmiştir. Çizgi film, araştırmacılar tarafından farklı zaman dilimlerinde ve birden fazla kez izlenmiş; sahnelerde yer alan açık ya da örtük değer iletileri dikkatle analiz edilmiştir. Her bir ileti, geçtiği sahne bağlamında ele alınarak içerik değerlendirme formuna kaydedilmiş; sahnelere ait bölüm ve dakika bilgileri de sistematik biçimde not edilmiştir ve bu bilgiler çalışmada belirtilmiştir. Araştırmada kullanılan form, benzer çalışmalardan uyarlanarak hazırlanmış ve uzman görüşleri doğrultusunda son hali verilmiştir. Her iki araştırmacı çizgi filmi bağımsız olarak analiz etmiş, elde edilen veriler karşılaştırılarak birleştirilmiştir. Analiz sürecinde yalnızca çizgi filmde doğrudan gözlemlenebilen iletiler dikkate alınmış; dolaylı, bağlam dışı veya yoruma açık ifadeler çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. İçeriğin analizi, Aslan Parçası: Cesur serisini, değerlerin örtük öğretimine dair pedagojik bir vaka incelemesi olarak ele almamıza olanak tanımış; böylece araştırma, popüler kültürün çocuğun ahlaki gelişimindeki rolüne ilişkin teori ve uygulama arasında eleştirel bir köprü işlevi kazanmıştır.

Bulgular ve Yorum

1. Çizgi Filmde Değerlerle İlgili Olumlu İletiler

Araştırma kapsamında değerlendirilen çizgi filmde arkadaşlık, güven ve iyilik gibi olumlu temaların genel akışa yayılmış olduğu dikkat çekmektedir. Bu değerler, çizgi filmin temel mesajını oluşturmakta ve anlatının bütününde hissedilmektedir. Bu nedenle, aşağıda sunulan tabloda yalnızca daha belirgin ve somut şekilde öne çıkan olumlu mesajlara yer verilmiştir. Tabloda yer almayan diğer olumlu öğerler ise çizgi filmin geneline dağılmış şekilde varlığını sürdürmektedir. Bu bağlamda, tabloda sayıca az gibi görölenen olumlu iletiler, çizgi filmin genelinde hâkim olan yapıcı ve değer odaklı mesajların yalnızca bir kısmını yansıtmaktadır.

Tablo 1. Çizgi filmde değerlerle ilgili olumlu iletiler.

Çizgi Filmde Değerlerle İlgili Olumlu İletiler	Aslan Parçası Cesur
Cömertlik	15
Sorumluluk	10
Hayvan Sevgisi	6
Yardımlaşma	6
İş Birliği	4
Sevgi	3
Özür Dileme	2
Öz Denetim	2
Toplam	48

1.1. Cömertlik

Türk Dil Kurumu'na göre cömertlik; kişinin sahip olduklarını başkalarından esirgememesi ve paylaşma konusunda gönüllü davranmasıdır. Cömertlik, bu nedenle yardım davranışıyla yakından ilişkili bir değerdir. Çünkü malını veya parasını esirgmeden veren bir kimsenin bu tutumunun temelinde genellikle yardım etme amacı bulunur. Ancak cömertliği yardımdan ayıran nokta, bu davranışın sadece ihtiyaç sahiplerine yönelik olmaması, bazen ihtiyaç durumu gözetilmeksizin sergilenmesidir (Çağrı, 1993). Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 7 bölümde 15 adet cömertlik değerine rastlanmıştır. Çizgi filmde değerler eğitimiyle ilgili olumlu mesajlar arasında en çok yer alan ileti cömertlik ile ilgili olmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Hasan Hoca, Diyarbakır Ulu Camii avlusunda Minik ve güvercin Sultan'ın yanına gelir ve onların beslenmesi için mama verir. (Bölüm 1, 4:25)

Hasan Hoca, yanında bulunan Cesur, güvercin Sultan ve köpek Minik'i beslemek için onlara mama verir. (Bölüm 2, 2:11)

Cesur, "Çok açım." der. Köpek Minik ise gülümseyerek, "Birlikte yeriz kardeşim. Arkadaşlar bunun için var." der. (Bölüm 2, 2:47)

Cesur gülümseyerek, "Paylaşabiliriz." der. Köpek Minik, "Ama sen çok açsın." diye karşılık verir. Bunun üzerine Cesur, "Olsun, arkadaşlar bunun için var." der. (Bölüm 2, 3:14)

Hasan Hoca, yanında bulunan Cesur ve köpek Minik'i beslemek için onlara mama verir. (Bölüm 2, 5:22)

Hasan Hoca, yanında bulunan kedi Cesur, güvercin Sultan, fare Bıyıklı ve köpek Minik'i beslemek için onlara mama verir. (Bölüm 5, 1:10)

Hasan Hoca, Süleyman'a dönerek "Tamam Süleyman. Uzatmayalım istersen, zararını ben öderim." der. (Bölüm 6, 7:14)

Hasan Hoca, Süleyman'a dönerek "Yoo, Süleyman'ım, onlar senin değil, benim karpuzlarımı kırmışlar." der ve cebinden para çıkarıp Süleyman'a verir. (Bölüm 6, 10:09)

Hasan Hoca, karıncalara ekmek verirken gülümseyerek, "Sultanım, çalışkan dostlarımız gelmiş. Camimize bereket getirsinler inşallah." der. (Bölüm 7, 10:34)

Hasan Hoca, gülümseyerek Karpuzcu Süleyman'a para verirken, "Al şunu. Bu sefer daha dikkatli seç karpuzları. Bende sana dua ediyim." der. (Bölüm 8, 6:50)

Karpuzcu Süleyman, gün boyunca karpuzlarını satarken, bir karpuzunu özenle ayırır. Satış işlemi tamamlandığında, bu karpuzu kedi Cesur, güvercin Sultan, fare Bıyıklı, köpek Minik ve karıncalara yemeleri için verir. Süleyman, her birinin karpuzları toptancıdan alırken kelek olmamaları için gösterdikleri katkıyı takdir eder ve onlara olan minnettarlığını böylece ifade eder. (Bölüm 8, 11:23)

Hasan Hoca, Fırıncı Halil'e yaklaşıp selam verir ve şöyle der: "Selamün aleyküm. Ne oldu Halil? Nedir bu telaşın?" Bunun üzerine Fırıncı Halil durumu açıklayarak cevap verir: "Ne olacak Hoca'm, çocuklar camı kırdı." Hasan Hoca, kırılan cama göz gezdirdikten sonra sakin bir şekilde Halil'i teskin eder: "Üzülme Halil, zararı ben karşılarım. Çocukların oyun alanı yok; asıl sorun bu sanırım." (Bölüm 10, 1:40)

Cömertlik ile ilgili iletilere çizgi filmde oldukça fazla yer verilmiştir. Örneklerde görüldüğü gibi cömertlik değeri aslında paylaşmak ve yardımlaşma gibi değerleri de kapsamaktadır. Karakterlerin birbirlerine karşı sergiledikleri cömertçe davranışlar, izleyicilere toplumsal dayanışma ve sorumluluk duygusunu aşılacaktır. Hayvanlar, insanlar gibi toplumun bir parçası olmaları da onlarla sürekli etkileşim hâlinindedir. Çoğu zaman insanlara göre daha savunmasız ve yardıma muhtaç durumda bulunmalarına rağmen, insanlar onlara yardım ederek yardımlaşma, merhamet ve cömertlik gibi değerleri yaşama geçirir. Bu yönüyle hayvanlar, cömertlik davranışlarının önemli bir muhatabı ve uygulama alanı hâline gelir.

Çizgi filmde, Hasan Hoca'nın, Cesur, güvercin Sultan, fare Bıyıklı ve köpek Minik gibi hayvanları düzenli olarak beslemesi, bir merhamet duygusunun ve cömertliğin sembolüdür. Bu eylem, çizgi filmdeki diğer karakterler tarafından da desteklenerek toplumsal dayanışma duygusunun pekişmesini sağlar. Özellikle "paylaşmak" ve "yardımlaşmak" gibi temalar, karakterler arasında derin bir bağ kurarak izleyiciye birlik olmanın gücünü hatırlatmaktadır. Ayrıca, hayvanlara karşı yapılan bu yardımlar, izleyiciye, insanın sadece kendisini değil, tüm canlıları gözetmesi gerektiği mesajını sunar. Hasan Hoca'nın hem insanlara hem de hayvanlara karşı gösterdiği şefkat ve destek, çizgi filmdeki diğer karakterlere de örnek teşkil etmektedir. Örneğin, Süleyman'a yardım etme ve zararını karşılama gibi eylemler, insanlara olan saygıyı, empatiyi ve toplumsal sorumluluğu vurgular.

Çizgi filmde yardımlaşmanın ve paylaşmanın sadece maddi değil, manevi boyutlarının da işlendiği sahneler, izleyiciye içsel bir değer kazandırma amacını taşır. Özellikle Cesur ve Minik'in birlikte yemek yediği ve birbirlerine yardım ettikleri sahneler, dostluk ve yardımlaşmanın günlük yaşantıya nasıl entegre olabileceğini anlatır.

1.2. Sorumluluk

TDK'ye göre sorumluluk; kişinin kendi yetki ve görev alanına giren bir iş ya da olayla ilgili olarak yükümlülük taşıması ve bu duruma karşı kendini görevli hissetmesidir. Sorumluluk, bireyin kendi davranışlarının ve bunların sonuçlarının farkında olarak, üstlendiği görevleri zamanında ve doğru şekilde yerine getirme bilincidir, denilebilir. Bu değer hem bireysel hem toplumsal düzeyde güvenilirlik ve düzenin sağlanmasında temel bir rol oynar.

Sorumluluk değeri, zamanla kazanılan ve öğrenilen bir olgudur. Çocuğun ilk eğitim kaynağı olan aile, sevgi, saygı, duyarlılık, güven ve sorumluluk gibi pek çok değerın kazanılmasında önemlidir. Çocuk, aile ortamında en başta anne ve babasını model alarak sorumluluk bilincini geliştirir. Ardından, kendisine verilen sorumlulukları öğrenir, kabul eder ve yerine getirir. Bu süreç, çocuğun ilerleyen yıllarda sorumluluk sahibi bir birey olmasına katkıda bulunur. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 5 bölümde 10 adet sorumluluk değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Hasan Hoca, Cesur ve Minik ile ilgilenirken, cemaatten biri, "Hasan Hocam, sizi bekliyoruz." der. Bunun üzerine Hasan Hoca, "Gitme vakti geldi, Sultanım. Öğlen görüşürüz." diyerek yanlarından ayrılır ve cemaatin yanına gider. (Bölüm 2, 2:35)

Güvercin Sultan, "Bu böyle olmaz! Yemeklerimizi alanı yakalamamız lazım." der. (Bölüm 2, 4:28)

Sarp, etrafında toplanan kedilere "Askerlerim, şimdi dağılın ve kendinize yakışanı yapın." der. (Bölüm 4, 0:58)

Fare Bıyıklı, "Şaka şaka, söz verdim. Artık başkasının malına göz dikmek yok." der. (Bölüm 5, 3:20)

Bıyıklı, yanındaki Cesur, Sultan, Minik ve Tosun'a "Hemen bir çare bulmalıyız. Bu gece gelecekler." der. (Bölüm 5, 8:38)

Kedi Tombul, hayvanların mamalarını her zaman düzenli bir şekilde getiren ve onları besleyen Hasan Hoca'ya şöyle der: "Bu adama bayılıyorum. İşini iyi yapıyor. Mamaları tam saatinde getiriyor." (Bölüm 6, 2:13)

Fare Bıyıklı, Süleyman'a şaşkın bir şekilde "Hayda. Ben ne yaptım arkadaş? Beyefendi bir fare temizliğine dikkat eder." der. Hasan Hoca ise gülümseyerek "Sen merak etme Süleyman. Ben onların temizliğiyle de aşılıyla da ilgileniyorum." diye yanıtlar. (Bölüm 6, 3:24)

Köpek Minik, Fare Bıyıklı, Kedi Tombul, Kedi Cesur ve Güvercin Sultan, kendi aralarında bir toplantı yapıyorlardı. Kedi Cesur, ciddi bir şekilde "Arkadaşlar, acilen suçsuzluğumuzu ispatlamamız lazım." der. Köpek Minik ise endişeyle "Yoksa Hasan Hoca çok zor durumda kalacak." diye cevaplar. (Bölüm 6, 8:06)

Karpuzcu Süleyman, Hasan Hoca ile sohbet ederken aniden bir korna sesi duyar. Hemen başını kaldırıp, Hasan Hoca'ya dönerek "Toptancı geldi. Bana müsaade." der ve hızla yanından ayrılır. (Bölüm 8, 2:23)

Karpuzcu Süleyman, karpuzların kelek olduğunu fark ettiğinde, borç olarak aldığı parayı Hasan Hoca'ya teslim eder ve şöyle der: "Allah razı olsun hocam; çok şükür, hemen toparladım. Üzerimde kalmasın." (Bölüm 8, 11:10)

Çizgi filmde, karakterlerin sorumluluk duyguları ve birbirlerine karşı gösterdikleri sadakat, izleyiciye önemli dersler vermektedir. Özellikle karakterlerin kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda gösterdikleri tutumlar, çizgi filmin ana temasına katkı sağlamakta ve izleyicilere bireysel sorumluluğun önemini vurgulamaktadır.

Hasan Hoca'nın, Cesur, Minik, Güvercin Sultan ve diğer hayvanlarla olan etkileşimleri, sürekli olarak onlarla ilgilenmesi ve onlara mama vermesi, onun sorumluluk bilinciyle hareket eden bir karakter olduğunu ortaya koyar. Bu davranış, sadece hayvanlar için değil, aynı zamanda diğer insan karakterler için de örnek teşkil etmektedir. Hasan Hoca'nın, "Gitme vakti geldi, Sultanım. Öğlen görüşürüz" diyerek, cemaatle ilgilenmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi, ona olan güveni pekiştirir ve izleyiciye sorumluluklarının gerekliliğini hatırlatır.

Fare Bıyıklı ve diğer karakterlerin, "Artık başkasının malına göz dikmek yok" gibi ifadeleri, bireysel sorumluluğun ve dürüstlüğün ön plana çıktığı bir başka önemli örnektir. Bıyıklı'nın bu cümlesi, ona verilen görevlerin farkında olduğunu ve davranışlarını bu doğrultuda şekillendirdiğini gösterir. Benzer şekilde, Kedi Tombul'un "Bu adama bayılıyorum. İşini iyi yapıyor" şeklindeki ifadesi, doğru işleri ve görevleri yerine getiren karakterlere duyulan takdiri ifade eder.

Süleyman'ın da sorumluluk duygusuyla hareket etmesi, çizgi filmdeki sorumluluk temasını pekiştiren bir diğer örnektir. Süleyman'ın karpuzların kelek olduğunu fark edip, borç olarak aldığı parayı geri ödemesi ve "Allah razı olsun hocam; çok şükür, hemen toparladım. Üzerimde kalmasın" diyerek sorumluluğunu yerine getirmesi, karakterin vicdanlı ve dürüst bir yaklaşım sergilediğini gösterir. Aynı şekilde, Karpuzcu Süleyman'ın Hasan Hoca ile olan diyalogları, sorumluluğunu yerine getiren ve zor durumda kalmadan hareket eden bir karakterin örneklerini sunar. Bu da izleyiciye, doğru bir iş yapmanın ve sorumluluklarını yerine getirmenin önemini hatırlatır.

Sonuç olarak, çizgi filmdeki karakterler, sorumluluk bilinciyle hareket ederek izleyiciye güçlü bir mesaj verir. Hem bireysel hem de toplumsal düzeyde, sorumluluklarını yerine getiren karakterler sayesinde çizgi filmdeki değerler güçlenir ve izleyicilere örnek teşkil eder. Bu da çizgi filmin ana temalarından birini oluşturarak toplumsal duyarlılığı artırır.

1.3. Hayvan Sevgisi

TDK'ye göre sevgi; bir kişiye ya da bir şeye duyulan derin bağlılık ve ilgidir. Bu bağlamda hayvan sevgisi, canlılara yönelik içten ve sorumluluk temelli bir ilgi biçimi olarak değerlendirilebilir. Hayvan sevgisi, insanın diğer canlılarla merhamet temelli bir ilişki kurarak onların yaşam haklarına saygı göstermesi ve ihtiyaçlarına duyarlılık göstermesi şeklinde tanımlanabilir. Bu değer, sadece evcil hayvanlara değil, tüm hayvan türlerine karşı şefkat, koruma ve sorumluluk bilinciyle yaklaşmayı gerektirir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 5 bölümde 6 adet hayvan sevgisi değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Cesur, Hasan Hoca'nın yanına gider ve Hasan Hoca, onu kucağına alır. Hasan Hoca, Cesur'un başını okşayarak, "Kurban olurum seni Yaratana. Allah'ım, şu gözlere bak, şu tüylere bak." der. (Bölüm 1, 11:20)

Hasan Hoca, Cesur ve köpek Minik'i sevgiyle okşar. (Bölüm 2, 2:24)

Hasan Hoca, Cesur'u kucağına alarak sever, Minik'in ise başını okşar. (Bölüm 2, 5:33)

Hasan Hoca, kedi Tosun'u kucağına alır ve sever. (Bölüm 5, 1:29)

Hasan Hoca, yağmurda sırsıklam olmuş Kedi Cesur, Güvercin Sultan, Fare Bıyıklı ve Köpek Minik'i görünce, onları içeri almak için nazikçe, "Hadi canlarım, içeri gelin." der. (Bölüm 7, 2:18)

Cami avlusunda oynayan çocuklar, kedi Tombul ve kedi Ferid'in yanına gelir. İçlerinden biri, Tombul'a hayranlıkla bakarak, "Ay, ne tatlı kedi," der ve kedi Tombul'un sırtını sevgiyle okşar. (Bölüm 10, 3:20)

Çizgi filmde hayvan sevgisi, sevgi, merhamet ve şefkat gibi insani değerlerle harmanlanarak etkili bir şekilde işlenmiştir. Özellikle yetişkin bir karakterin hayvanlara karşı gösterdiği sevgi dolu yaklaşım, çocuklara model olabilecek niteliktedir. Hayvanlara dokunmak, onları kucaklamak, başlarını okşamak gibi fiziksel temaslar, yalnızca bir şefkat göstergesi değil; aynı zamanda onların birer canlı varlık olarak değer gördüğünü de simgeler.

Bu sevgi dolu davranışlar, çocuk izleyicilere hayvanların korunması ve sevilmesi gerektiği konusunda güçlü mesajlar sunmaktadır. Hayvanları sahiplenme, onların duygularına duyarlılık gösterme ve kötü hava koşullarında onları koruma gibi örnekler, merhamet duygusunun uygulamalı bir biçimde yansıtılması açısından önemlidir.

Söz konusu sahnelerde hem sözel ifadeler hem de görsel öğeler birlikte kullanılarak izleyicinin duygusal dünyasına etkili bir şekilde hitap edilmesi olasıdır. Hayvanlara karşı sevgi dolu yaklaşımın bu denli yoğun işlendiği çizgi film, çocukların hayvanlara yönelik olumlu tutumlar geliştirmesine ve empati becerilerinin güçlenmesine katkı sunmaktadır.

1.4. Yardımlaşma

Yardımlaşma, terimsel olarak, kişinin kendi güç ve kaynaklarını başkalarının iyiliği için kullanması, onlara destek olması ve işlerin daha verimli ve etkin bir şekilde yürütülmesine katkıda bulunması anlamına gelmektedir (Parlatır vd., 1998). Yardımlaşma ve yardımlaşma, toplumda büyük bir öneme sahiptir.

İhtiyaç sahibinin gereksinimlerini karşılama biçiminde ortaya çıkan yardımlaşma, toplumsal yaşamda farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Örneğin, bilmeyene bilgi vermek, yol göstermek, aç kalanı doyurmak, hastayı iyileştirmek, maddi yardımda bulunmak gibi davranışlar, yardımlaşmanın en yaygın örnekleri arasında sayılabilir. Yardımlaşma, zorunlu olmasa da toplumda sıkça karşılaşılan ve yüksek

değerlendirilen bir yardımseverlik anlayışıdır (Vatandaş, 2003). Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 6 bölümde 6 adet yardımlaşma değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Güvercin Sultan, Sarp ve yardımcısı Şaşkın'ın Cesur'u kovaladığını fark eder. Bunun üzerine Minik'e seslenerek, "Minik, kapı..." diye bağırır. Minik, hemen kapıya doğru koşar ve Cesur içeri girdikten sonra, Sarp ve yardımcısı Şaşkın'ın peşinden girmemesi için kapıyı hızla kapatır. (Bölüm 1, 2:47)

Güvercin Sultan, fare Bıyıklı'yı, Sarp ve Şaşkın'ın hapsettiği kafesten kurtarır. (Bölüm 3, 9:27)

Cesur, "Hah, işte! Şimdi lahmacun hizasından ileriye bak. Sokağın girişindeki çöp tenekesinin yanında bir kedi kuyruğu görüyor musun?" der. Bunun üzerine Tosun, Cesur'a, "Evet, haklısın! O kedi kapmadan gidip alayım." der. Cesur, "Hayır! Dikkatli bak. Kimin kuyruğu o?" diye sorar. Tosun, "Şaşkın'a benziyor." diye yanıtlar. Cesur, "Yani?" der. Bunun üzerine Minik, "Of, karnıma ağırlar girdi! Yani tuzak demek istiyor. Gitme oraya, sana tuzak kurmuşlar!" diye uyarır. (Bölüm 5, 5:54)

Güvercin Sultan, Kraliçe Karınca ve diğer karıncalara bakarak, nazikçe "Biz buradan gitmenizi istemiyoruz ki." der. Kraliçe Karınca, hafifçe şaşırarak "Hımm, gerçekten mi?" diye sorar. Kedi Tombul, sabırla "Yiyeceklere dadanmayın yeter." der. Kedi Cesur, gülümseyerek "Bir de bizi duvardan duvara vurmazsanız seviniriz." diye ekler. Güvercin Sultan, sakın bir tonla "Bakın, şimdilik idare edelim. Ama sabah olunca bizimle birlikte avluda bekleyin, Hasan Hoca size yiyecek versin." der. Kraliçe Karınca, başını sallayarak "Anlaştık." der. (Bölüm 7, 9:23)

Toptancıdan karpuz alırken dolandırılmaması amacıyla karpuzcu Süleyman'a, kedi Cesur, güvercin Sultan, fare Bıyıklı, köpek Minik ve karıncalar yardımcı olur. Karıncalar, hangi karpuzların kelek olduğunu ve hangilerinin iyi olduğunu anlarlar. Bu bilgiyi köpek Minik'e ilettikten sonra, Minik, Süleyman'a kelek olanları belli etmek için havlar ve böylece Süleyman, doğru karpuzları seçerek dolandırılmaktan kurtulur. (Bölüm 8, 9:11)

Fare Bıyıklı, köpek Minik'e, kedi Cesur'a ve güvercin Sultan'a dönerek, "Evet, arkadaşlar. Gerçekten kovmuşlar bu kediyi. Ajan değilmiş." der. Ardından, Diyarbakır Ulu Camii'nin dış kapısını açarak, kedi Ferid'i içeri alırlar. (Bölüm 9, 9:40)

Çizgi filmde yardımlaşma değerine sıklıkla yer verilmiş ve bu değer hem çocuk karakterler hem de yetişkin figürler üzerinden çeşitli şekillerde işlenmiştir. Yardımlaşma sadece fiziksel destek olarak değil, aynı zamanda tehlikeye karşı uyarma, yol gösterme, birlikte karar alma, empati kurma ve sosyal dışlanmışlığı önleme gibi davranış biçimleriyle de yansıtılmıştır. Bu durum, yardımlaşma temasının hem maddi hem de manevi yönleriyle ele alındığını göstermektedir.

Çizgi film boyunca karakterler, kriz anlarında birbirlerine yardımcı olmakta, arkadaşlarını yalnız bırakmamakta ve çoğu zaman karşılık beklemeden özverili davranışlar sergilemektedir. Yardım davranışı, yalnızca dost olan karakterlere yönelik değil, hata yapmış ya da yanlış davranışlarda bulunmuş karakterlere karşı da gösterilmekte; böylece affetme ve topluma yeniden kazandırma gibi ahlaki kavramlara da zemin hazırlanmaktadır.

Yardımlaşma değeri, yalnızca bireyler arası ilişkilerle sınırlı kalmayıp, grup hâlinde karar alma ve toplumsal düzeyde iş birliği yapma gibi sahnelerle de desteklenmiştir. Bu yönüyle çizgi film, çocuk izleyicilere yardımlaşmanın sadece arkadaşlar arasında değil, farklı topluluklar arasında da önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Ayrıca görsel ve sözel iletilerin eş zamanlı olarak sunulması, yardımlaşma temasının izleyici üzerinde daha güçlü bir etki bırakmasını sağlamaktadır. Değerin farklı boyutlarının çeşitli sahnelerle sık sık gösterilmesi,

çocukların bu davranışları içselleştirmesini ve günlük yaşamlarında uygulamalarını kolaylaştırıcı etkide bulunmaktadır.

1.5. İş Birliği

TDK'ye göre iş birliği; bir işin birden fazla kişi tarafından ortaklaşa yapılmasıdır. Aynı hedeflere sahip bir topluluğun birlikte hareket etmesi anlamına gelir. Bir görevin yerine getirilmesinde birlikte hareket etmeyi gerektiren iş birliği, aynı zamanda yardımlaşma unsurunu da içinde barındıran bir değerdir. Bu değer, karşılıklı ilişkiye dayalıdır ve tarafların sürece katkı sağlamak için bilinçli çaba göstermesini gerektirir (Kaymak, 2020, s. 27). Etkili iş birliği sayesinde hem bireysel hem de grup düzeyinde üretkenlik artar, takım bilinci gelişir ve iletişim güçlenir. Bununla birlikte, karşılıklı güven, saygı ve dürüstlük gibi değerlerin pekişmesine katkı sağlarken; dil farklılıkları, kültürel çeşitlilik ve zaman kısıtları gibi bazı etkenler süreci zorlaştırabilir (Sandberg & Vuorinen, 2008, s. 155). Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 3 bölümde 4 adet iş birliği değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Sarp ve yardımcısı Şaşkın, Diyarbakır Ulu Camii'ne balonlarla uçarak girmeyi planlamaktadır. Ancak bu planı güvercin Sultan öğrenmiştir. Planı uygulamaya çalışan Sarp ve Şaşkın, Diyarbakır Ulu Camii'ne balonlarla girmek üzereyken, güvercin Sultan balonları patlatır ve Minik'in yardımıyla Sarp ve Şaşkın'ın çöp kutusuna düşmesini sağlar. Daha sonra Minik, içine düştükleri çöp kutularını iterek Diyarbakır Ulu Camii'nden dışarı çıkarır. (Bölüm 1, 9:01)

Cesur, yanında bulunan Minik ve Sultan'a, "Sarp'ın karargâhına girip Bıyıklı'yı kurtaralım." der. (Bölüm 3, 7:56)

Karıncalar, Diyarbakır Ulu Camisi'nin görkemli duvarının bir köşesinde, birlikte ve büyük bir uyum içinde, kendi yuvalarını inşa etmek için titizlikle çalışırlar. (Bölüm 7, 4:00)

Kedi Cesur, karıncaların Diyarbakır Ulu Cami duvarına yaptığı yuvayı, Fare Bıyıklı'nın getirdiği hamurla kapatır ve Güvercin Sultan, Fare Bıyıklı ile Köpek Minik'e şöyle der: "Artık yiyeceklerimizi alamazlar." (Bölüm 7, 7:44)

Çizgi filmde, işbirliği ve kolektif çaba, önemli bir tema olarak öne çıkmaktadır. Karakterler, hem hayvanlar hem de insanlar, ortak amaçlar doğrultusunda birlikte çalışarak zorlukları aşmaya ve sorunları çözmeye çalışmaktadırlar. Bu, izleyiciye birlikte hareket etmenin, dayanışmanın ve kolektif bir çabanın gücünü anlatan güçlü bir mesaj vermektedir.

Örneğin, Sarp ve Şaşkın'ın balonlarla Diyarbakır Ulu Camii'ne girmeye çalıştığı sahne, güvercin Sultan'ın ve köpek Minik'in işbirliğiyle engellenir. Sultan'ın balonları patlatıp, Minik ile birlikte Sarp ve Şaşkın'ı çöp kutusuna düşürmesi, bireysel çabaların ötesinde, işbirliği içinde yapılan bir müdahale ile başarılıdır. Bu sahne, karakterlerin birbirleriyle uyum içinde çalışarak, büyük bir sorunu nasıl çözdüklerini gösterir ve bu işbirliğinin gücünü izleyiciye aktarır.

Bir başka örnek ise Cesur'un ve arkadaşlarının Bıyıklı'yı kurtarma çabasıdır. "Sarp'ın karargâhına girip Bıyıklı'yı kurtaralım" diyerek, Cesur, birlikte hareket etmenin ve yardımlaşmanın önemini vurgular. Ekip çalışması, bu tür görevlerin başarıya ulaşmasında kritik bir katkı sunmaktadır. Bu, yalnızca bireysel kahramanlık yerine, kolektif çabanın değerini ortaya koyar.

Karıncaların yuva inşa etme sahnesi de işbirliği temasını pekiştiren bir diğer önemli örnektir. Karıncalar, birlikte büyük bir uyum içinde, Diyarbakır Ulu Camii'nin duvarına yuva yaparken, izleyiciye işbirliğinin ve dayanışmanın ne kadar değerli olduğunu hatırlatır. Karıncaların küçük ama etkili çalışması, toplumsal yapının bir parçası olarak herkesin katkısının önemli olduğunu simgeler.

Son olarak, Cesur ve arkadaşlarının yiyecekleri koruma çabası da kolektif bir hareketin örneğidir. Fare Bıyıklı'nın hamurla kapattığı yuva ve Güvercin Sultan'ın Bıyıklı ve Minik ile birlikte yiyecekleri savunması,

onların birlikte hareket ederek daha büyük ve karmaşık sorunlara nasıl çözüm ürettiklerini gösterir. İşbirliği, bu durumda sadece kişisel değil, toplumsal bir sorumluluk olarak da öne çıkar.

Sonuç olarak, çizgi filmdeki işbirliği teması, karakterlerin yalnızca bireysel çabalarıyla değil, kolektif bir hareketle sorunları çözebildiklerini ortaya koyar. Bu, izleyicilere dayanışmanın ve birlikte çalışmanın değerini hatırlatırken, toplumsal işbirliğinin gerekliliğini de vurgular. Çizgi filmdeki her işbirliği örneği, izleyicilere güç birliğinin, birlikte hareket etmenin ve karşılıklı desteğin önemini açıkça gösterir.

1.6. Sevgi

TDK'ye göre sevgi; bir kişiye karşı duyulan bağlılık ve samimi yakınlık ifade etme halidir. Sevgi, eğitim sürecinin temel bileşenlerinden biridir ve bu sürecin her aşamasında bulunması gereken bir değerdir. Bu değer, insanlar arasında birlik ve yakınlık oluşturarak sosyal bağları güçlendirici bir etkiye sahiptir. (Şahin, 2021, s. 13). Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 3 bölümde 3 adet sevgi değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Güvercin Sultan, korkak haldeki Cesur'a, "Burada güvendesin. Bizden de Hasan Hoca'dan da korkmana gerek yok. Yanımıza gel lütfen. Biz senin arkadaşınız." der ve ona sarılır. (Bölüm 1, 10:30)

Bıyıklı, Sarp ve Şaşkın'ın bir plan yaptığını fark eder ve bunu Tosun, Minik, Cesur ve Sultan'a anlatır. Sarp, manevriklik kullanarak Şaşkın'ı fırlatmayı ve Diyarbakır Ulu Cami'nin bahçesindeki havuza düşmesini sağlamayı planlamaktadır. Bunu duyan Tosun, "Eee kolayı var, havuzun suyunu boşaltalım, yeter." der. Ancak Sultan hemen itiraz eder: "Olmaz. Her can değerlidir." Cesur endişeyle ekler: "Betona düşerlerse bir yerleri kırılır, yaralanabilirler bile." Minik ise çözüm odaklı düşünerek, "Onlara zarar vermeyecek bir çözüm bulmalıyız." der. (Bölüm 5, 8:39)

Hasan Hoca, caminin bahçesine geldiğinde kedileri seven çocukları görür ve gülümseyerek, "Ooo, camimiz çocuk açmış," der. Çocuklar hep bir ağızdan, "Hasan hocam!" diyerek sevinçle ona sarılır. (Bölüm 10, 3:40)

Çizgi filmde sevgi değeri, karakterlerin birbirlerine olan ilişkilerinde ve eylemlerinde merkezi bir rol oynamaktadır. Sevgi, hem aile bağları hem de arkadaşlık ilişkileri üzerinden sıkça işlenmiş ve izleyiciye sıcak, samimi bir atmosfer sunulmuştur. Sevgi, yalnızca sözcüklerle değil, karakterlerin birbirlerine gösterdiği özverili davranışlarla da yansıtılmaktadır. Sevgi, karakterlerin sıkça empati yaparak başkalarının duygularına saygı gösterdiği, birlikte hareket ettikleri ve birlikte zorlukları aştıkları anlarla pekiştirilmiştir.

Çizgi filmde, özellikle kriz anlarında, karakterler birbirlerine sevgiyle yaklaşır. Birbirlerine yardım ederken, sevgi sadece fiziksel destekle sınırlı kalmaz; moral verme, cesaretlendirme ve birlikte güçlü kalma gibi manevi yönler de vurgulanır. Sevgi, karakterler arasında sadece dostluk ilişkileri değil, aynı zamanda affetme ve bağışlama gibi değerleri de doğurur. Hata yapmış veya yanlış davranmış karakterlere karşı duyulan sevgi, izleyiciye affetmenin ve başkalarını anlamının önemini hatırlatır.

Görsel ve sözel unsurların birleşimi, sevgi temasının izleyicinin zihninde daha kalıcı bir etki bırakmasına olanak tanır. Sevginin pekiştiği sahnelerdeki güçlü anlatımlar, çocukların bu duyguyu daha derinlemesine anlamalarına ve günlük yaşamlarında sevgiyle hareket etmelerine yardımcı olur. Çizgi film, izleyicilere sevginin gücünü ve bu değerinin toplumsal ilişkilerde nasıl yeri doldurulamaz bir etkisi olduğunu gösterir.

1.7. Özür Dileme

TDK'ye göre özür dileme; barışma isteği, bağışlanma dileğidir. Bu bağlamda özür dilemek, ilişkilere saygı duymanın ve hataları telafi etmenin bir göstergesidir. Özür dileme, bireyin bir hata ya da kusurunun farkına vararak karşısındaki kişiden içtenlikle af dilemesi ve ilişkide bozulan güveni yeniden tesis etmeye

yönelik bir sorumluluk davranışıdır. Toplum kurallarına aykırı bir davranış sergilendiğinde, bireylerde özür dileme eğilimi görülebilir. Özür, yapılan hataya karşı duyulan pişmanlığın ve sorumluluk alma isteğinin bir ifadesi olarak değerlendirilmektedir (Mücahit, 2019). Bu değer, hem bireyin öz farkındalığını hem de sosyal olgunluğunu yansıtır. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 2 adet özür dileme değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Güvercin Sultan, hırsızlık yapan fare Bıyıklı'ya, "Neden aldın yiyeceklerimizi?" diye sorar. Fare Bıyıklı ise mahcup bir şekilde, "İı... şey, çok açtım. Özür dilerim." der. (Bölüm 2, 9:37)

Yaptığı hatanın ağırlığını geç de olsa idrak eden Kedi Ferid, duyduğu pişmanlıkla Tosun'a dönerek şu sözleri dile getirir: "Çok özür dilerim Tosun. Lütfen beni affet. Böyle olacağını bilmedim." (Bölüm 9, 12:36)

Çizgi filmde özür dileme davranışına yer verilmesi, çocuklara sorumluluk bilinci kazandırma açısından önemli bir yer tutmaktadır. Özür dilemek, yapılan hatanın farkına varıldığını ve karşıdakine karşı duyulan saygının bir göstergesi olarak değerlidir. Çizgi filmde karakterler, bazen istemeden bazen de bilerek yaptıkları yanlışların ardından pişmanlık duymakta ve özür dileme yoluna gitmektedir. Bu da izleyicilere, hatalı davranışlardan sonra geri adım atabilmenin bir erdem olduğunu göstermektedir.

Karakterlerden biri, yaptığı bir yanlış karşısında mahcup bir şekilde özür dilerken; bir diğeri ise hatasının sonuçlarını fark ettikten sonra içtenlikle af dilemektedir. Bu sahnelerde dikkat çeken önemli nokta, özürün yalnızca bir söz olarak kalmaması, aynı zamanda karakterlerin duygu durumlarıyla da desteklenmesidir. Bu sayede izleyici, özür dilemenin bir "geçişirme" değil, gerçek bir farkındalık ve pişmanlık göstergesi olduğunu kavrayabilir.

Ayrıca, özür dileme davranışının açık ve sözel olarak ifade edilmesi, çocukların bu tür sosyal becerileri doğrudan öğrenmesini kolaylaştırmaktadır. Çizgi filmde bu tür sahnelere yer verilmesi, çocukların hem kendi hatalarıyla yüzleşmelerini hem de başkalarının hatalarını affetmeyi öğrenmelerine katkı sağlamayı hedefler. Özür dilemenin bir zayıflık değil, aksine güçlü bir karakter özelliği olduğu mesajı, bu sahneler aracılığıyla etkili bir biçimde verilmektedir.

1.8. Öz Denetim

TDK'ye göre öz denetim; Bir işi, durumu ya da kişiyi sürekli olarak denetleyip gözlemleme sürecidir. Öz denetim, bireyin düşünce, duygu ve davranışlarını farkında olarak kontrol edebilme, dürtülerini yönetme ve uygun tepkiler geliştirme becisidir. Bu değer, özellikle kişinin ahlaki kararlar almasını, sorumluluklarını yerine getirmesini ve sosyal kurallara uyum sağlamasını mümkün kılar. Tangney, Baumeister ve Boone, öz denetimi; bireyin içsel tepkilerini kontrol etme veya değiştirme yeteneği, istenmeyen davranış eğilimlerini engelleyebilme ve bu tür davranışları sergilemekten kaçınma becerisi olarak tanımlamışlardır (Tangney vd., 2004, akt. Eroğlu, 2022). Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 1 bölümde 2 adet öz denetim değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Cesur, Sarp'a, "Cesur olmak için buna ihtiyacım yok benim." der ve boynunda takılı olan aslan yeleğini çıkarır. (Bölüm 3, 8:52)

Güvercin Sultan, Cesur'un yeleğini getirerek, "Cesur, yeleğini düşürmüşsün." der. Buna karşılık Cesur, "Yoo, kendim attım. Cesur olmak için yeleğe ihtiyacım yok." diye yanıt verir. (Bölüm 3, 10:39)

Çizgi filmde cesaret, yalnızca fiziksel güç değil, içsel bir güç ve özgüven olarak öne çıkıyor. Cesur, "Cesur olmak için yeleğe ihtiyacım yok." diyerek cesaretin bir sembol değil, bir tutum olduğunu vurgular. Bu durum, cesaretin sadece dışsal bir özellik değil, içsel bir özellik olduğunu gösterir.

Çizgi filmdeki diğer karakterler de cesaret göstererek, zorluklar karşısında birlikte hareket eder. Cesaret, yalnızca kişisel bir değer değil, aynı zamanda birlikte mücadele edilmesi gereken bir değerdir. Görsel ve

sözel unsurlar, cesaretin izleyiciye güçlü bir şekilde aktarılmasını sağlar. Bu, cesaretin yalnızca fiziksel değil, duygusal ve psikolojik bir güç olduğunu da gösterir.

2. Çizgi Filmde Değerlerle İlgili Olumsuz İletiler

Çocuklara yönelik görsel medya içeriklerinde yer alan olumsuz mesajlar, özellikle eğitimsel bağlamda önemli sakıncalar doğurabilmektedir. Çizgi filmler, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerini etkileyen güçlü araçlar arasında yer almakta; içeriklerindeki mesajlar, çocukların değer algılarını şekillendirmektedir. Bu tür yapımlarda yer alan şiddet, saldırganlık ve olumsuz davranış örüntüleri, çocukların bu davranışları model almasına ve normalleştirmesine yol açabilmektedir (Aral & Kadan, 2019, s. 67). Olumsuz içeriklerin sıklıkla tekrarlanması, çocuklarda empati duygusunun azalmasına ve sosyal ilişkilerde problem yaşanmasına neden olabilmektedir (Hamarat, 2016, s. 12). Bu nedenle, çocuk izleyicilere yönelik yapımlarda olumlu davranış örneklerinin vurgulanması; şiddet, zorbalık ve benzeri olumsuz temalardan kaçınılması, onların sağlıklı bir değer sistemi geliştirmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Tablo 2. Çizgi filmde değerlerle ilgili olumsuz iletiler.

Çizgi Filmde Değerlerle İlgili Olumsuz İletiler	Aslan Parçası Cesur
Aşağılama	10
Tehdit	8
Fiziksel Şiddet	7
Hırsızlık	6
Bencilik	4
Hırs	3
Açgözlülük	2
Aldatma	2
Ön Yargı	2
Sabırsızlık	2
Umutsuzluk	2
Toplam	48

2.1. Aşağılama

TDK'ye göre aşağılama; bir kişinin onurunu zedeleyici söz veya davranışlarda bulunmadır. Hançerlioğlu (2007: 45) göre "öteye geçmek, dağın eteğine inmek, yükselmek, üste çıkmak, doruğu aşmak, bağ, kenet, bitleştirme, yapıştırma, ekleme" gibi anlamında olan "aş"tan türeyen aşağılamak; 1) "onur kırmak, onuruna dokunmak"; 2) "değerinden düşük göstermek"; 3) "küçültücü davranışlarda bulunmak, hor görmek"tir. Bu olumsuz davranış biçimi, bireyin hem psikolojik bütünlüğünü hem de sosyal ilişkilerini zedeleyici etkiler taşır. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 5 bölümde 10 adet değerine rastlanmıştır. Çizgi filmde değerler eğitimiyle ilgili olumsuz mesajlar arasında en çok yer alan ileti aşağılama ile ilgili olmaktadır.

Örnekler şu şekildedir:

Kedi çetesinin lideri Sarp ve yardımcısı Şaşkın, kedi Cesur'u kovalarken önlerine çıkan kutulara çarparak yere düşer. Bunun üzerine Sarp, yardımcısı Şaşkın'a dönerek, "Şaşkın, nedir senden çektiğim? Çabuk yakala şunu!" der. (Bölüm 1, 2:02)

Minik, Sarp ve Şaşkın'ın içeri girmemesi için kapıyı hızla kapatır ve bu ani hareketle ikisi de kafalarını kapıya çarpar. Şaşkın, aldığı sert darbenin etkisiyle çete lideri Sarp'ı iki kişi olarak görür ve şaşkınlıkla, "Patron, ikiz kardeşin mi var senin?" diye sorar. Bunun üzerine Sarp, öfkeyle Şaşkın'a dönerek, "Ne ikizi,

Şaşkın? Hepsi senin yüzünden! Ayağıma dolanıp duruyorsun. Ufacık hayvanı bile yakalayamadın!" der. (Bölüm 1, 3:08)

Köpek Minik, Cesur'a, "Ufacık işi beceremedin! Senin yüzünden neredeyse her şeyimizi kaybediyorduk." der. (Bölüm 1, 10:04)

Şaşkın, "Nasıl alacağız fareyi?" diye sorar. Buna karşılık Sarp, "Gidip Hoca'dan isteyeceğiz." der. Şaşkın, Hasan Hoca'nın yanına doğru ilerlerken, "Çok kolaymış! Hemen gidip isteyeyim." der. Bunun üzerine Sarp, bağırarak, "Şaşkın! Çıldırma beni! Tabii ki tuzak kuracağız." diye çıkarır. (Bölüm 3, 2:58)

Sarp, "Bu imkânsız!" diye bağırır. Bunun üzerine Şaşkın, "Ben demiştim, ciğerde gidecek diye." der. Sarp ise "Ben demiştim' deme bana! Bir işe yaradığın yok. Sen bir plan yap da görelim." diye çıkarır. (Bölüm 3, 5:43)

Sarp, Cesur'a, "Vay vay vay, kimler gelmiş böyle! Yeleği takınca kendini bir şey zannettin galiba. Sen hâlâ küçük ve korkak bir kedisin." der. (Bölüm 3, 8:41)

Şaşkın, Sarp'e "Patron, sana önemli bir şey sormam lazım." der. Bunun üzerine Sarp, "Nedir?" diye sorar. Şaşkın, "Biz kuş muyuz?" der. Sarp, "Ne saçmalıyorsun yine? Niye kuş olalım?" diye cevap verir. (Bölüm 5, 10:28)

Sarp, Şaşkın'a "Şaşkın, nedir benim senden çektiğim?" der. (Bölüm 5, 11:23)

Kedi Şaşkın, kedi Sarp'a dönerek, "Onu Cami'ye gönderelim. Biraz da oradakilerin düzenini bozsun diyecektim. Ama neyse." şeklinde bir öneride bulunur. Bu sözler üzerine Sarp, Şaşkın'ı öperek şu şekilde cevap verir: "İşte bu. Kafanda ara sıra çalışıyor." (Bölüm 9, 7:07)

Kedi Şaşkın, kedi Sarp'a, "Patron, top oynayalım mı?" diye sorar. Bunun üzerine kedi Sarp, biraz şaşkın ve ciddi bir ifadeyle, "Ne topu, Şaşkın? Çocuk musun sen?" diyerek karşılık verir. (Bölüm 10, 7:24)

Çocuklara yönelik içeriklerde, özellikle arkadaşlık ilişkilerinin işlendiği yapımlarda kullanılan dil ve karakterler arası etkileşim oldukça önemlidir. Yukarıda verilen örneklerde sıkça rastlanan küçümseme, alay etme ve bağırarak azarlama gibi olumsuz tutumlar, çocukların sosyal gelişimi açısından sorunlu mesajlar içermektedir. Bu tür sahnelerde yer alan lider karakterin, yardımcısına karşı sürekli azarlayıcı ve aşağılayıcı bir dil kullanması, çocuk izleyiciler için olumsuz bir model teşkil eder. Özellikle "bir işe yaradığın yok" gibi doğrudan kişiliğe yönelik ifadeler, çocuklarda değersizlik hissi uyandırabilir ve özgüven gelişimini zedeleyebilir.

Çocukların birbirlerini olduğu gibi kabul etmeyi, hata yapmanın öğrenme sürecinin bir parçası olduğunu ve sorunların birlikte aşılabileceğini öğrenmeleri gerekir. Ancak söz konusu sahnelerde, yapılan her hatanın ardından bir karakterin hedef alınması ve sert şekilde eleştirilmesi, empati kurmayı değil, suçlayıcı bir tavrı pekiştirmektedir. Ayrıca, "çocuk musun sen?" gibi yaş küçüklüğünü küçümseyen ifadeler, çocukların kendi kimliklerini olumsuz değerlendirmelerine neden olabilir.

Bu tür söylemler, yalnızca bireyler arası ilişkileri değil, toplumun genel değer yargılarını da şekillendirme potansiyeline sahiptir. Çocuklar için hazırlanan içeriklerde, kibir, aşağılama ve alaycılığın meşrulaştırılması yerine; anlayış, destek ve yapıcı iletişim ön planda tutulmalıdır. Böylece medya ürünleri, yalnızca eğlendiren değil, aynı zamanda değer kazandıran bir eğitim aracı işlevi görebilir.

2.2. Tehdit

TDK'ye göre tehdit; birini ürkütmek amacıyla kullanılan ifadeler veya yapılan eylemlerdir. Tehdit, zarara yol açma potansiyeli taşıyan ve bu zararların önlenmesi ya da etkilerinin azaltılması için önlem alınabilecek bir durum olarak tanımlanır (Elmas, M. S., 2013). Bu olumsuz davranış, bireylerin özgüvenini zedelerken aynı zamanda güven temelli ilişkileri de bozabilir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 6 bölümde 8 adet tehdit değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Kedi çetesi lideri Sarp, yanındaki kedilere, "Bu fareye dokunanı yakarım! Onu yarın afiyetle yiyeceğim. Şimdi dağılın, kimseyi burada görmek istemiyorum." der. (Bölüm 3, 7:33)

Şaşkın, Tosuna, "Vay hain vay! Bunu kuyruğundan tavana asalım, patron." der. (Bölüm 4, 8:33)

Sarp, Şaşkın'a, "Merak etme, hepsi elime düşecek." der. (Bölüm 5, 2:31)

Sarp, gözlerini Şaşkın'a dikerek, "Tahmin etmeyi bırakır mısın? Yoksa çok fena olacak." der. (Bölüm 6, 4:40)

Karpuzcu Süleyman, Sarp ve Şaşkın'ı görünce, gözlerini onlara dikerek "Yine mi siz? Bir daha sizi burada görmeyeceğim demedim mi?" der. Bunun üzerine Sarp ve Şaşkın, korkuyla hızla kaçmaya başlar. (Bölüm 8, 2:30)

Sarp ve himayesi altındaki kediler, bir toplantı için bir araya gelir. Toplantıda Sarp, ciddi bir ifadeyle kedi Ferid'e dönerek şu uyarıda bulunur: "Bu son şansın. Bir daha şikâyet duyarsam çok fena olacak." (Bölüm 9, 5:26)

Toplantı için bir araya gelen himayesindeki kedilere Sarp, ciddi bir ses tonuyla şöyle der: "Bugün düzenimizi bozan bu kediye bir ceza vereceğiz. Var mı bir fikri olan?" Kedilerden biri, önerisini sunarak "Aç bırakalım" der. Diğer bir kedi ise farklı bir yaklaşım sergileyerek "Köpeklere verelim" şeklinde cevabını verir. (Bölüm 9, 6:32)

Kedi Sarp, kedi Ferid'e ciddi bir şekilde yaklaşarak şu uyarıda bulunur: "Bundan sonra bu Cami'de yaşayacaksın. Cami çevresinde sürekli nöbet tutacağız. Başka yere gitmeye kalkarsan fena olur." (Bölüm 9, 7:22)

Bu örneklerde öne çıkan ortak tema, tehditkâr dil kullanımı, korkuya dayalı otorite kurma ve şiddet içeren önerilerle sorun çözme biçimidir. Özellikle çocuklara yönelik içeriklerde bu tür davranış biçimlerinin görünürlüğü oldukça problematiktir. Karakterlerin tehdit edici ifadelerle birbirlerini sindirmeye çalışması, çocukların çatışmaları sağlıklı yollarla çözmeyi öğrenmelerini engelleyebilir.

Sarp karakterinin "dokunanı yakarım", "çok fena olacak", "aç bırakalım" ya da "köpeklere verelim" gibi söylemleri, intikam ve cezalandırma kültürünü meşrulaştıran ifadelerdir. Bu tür sahneler çocuklara, hataların şiddetle veya dışlama ile karşılık bulması gerektiği mesajını verir. Oysa çocukların empati kurmayı, affetmeyi ve hatalar üzerinden birlikte çözüm üretmeyi öğrenmeleri gerekmektedir.

Ayrıca, "cami çevresinde nöbet tutacağız" gibi bir mekâna ceza anlamı yükleyen söylemler, ibadet yerlerinin çocuk zihninde olumsuz çağrışımlarla eşleşmesine yol açabilir. Bu tür anlatımlar dini veya toplumsal değerlerle da uyumsuzluk oluşturabilir.

Sonuç olarak, söz konusu sahnelerdeki otorite dili, korkuya dayalı liderlik, tehdit ve aşağılama gibi mesajlar, çocuklar açısından hem bireysel gelişimi hem de toplumsal değerlerin içselleştirilmesini olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, çocuk içeriklerinde kullanılan dilin, yapıcı, kapsayıcı ve değer odaklı olması son derece önemlidir.

2.3. Fiziksel Şiddet

TDK'ye göre fiziksel şiddet; fiziksel kuvvet veya baskı kullanılarak gerçekleştirilen, tahrip edici ve zarar verici harekettir. Fiziksel şiddet, bedensel güç kullanılarak bireyin korkutulması, baskı altına alınması ya da cezalandırılması amacıyla gerçekleştirilen eylemdir (Uçar, M. A., 2003). Fiziksel şiddet; tokat atma, tekme savurma, itip kakma, zorla hareket ettirme, boğaz sıkma, saç çekme, burun kırma, bedeni bir yerinden kavrayarak sürüklenme, kesici ya da sert cisimlerle zarar verme, sıcak suyla yakma, çeşitli işkencelere maruz bırakma ve sağlıksız ortamlarda yaşamaya mecbur etme gibi davranış biçimlerini kapsar (Yılmaz, H., 2010). Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 4 bölümde 7 adet fiziksel şiddet değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Sarp ve Şaşkın, Tosun'u merdivenlerden aşağı iterek düşmesine neden olur. (Bölüm 4, 5:48)

Hayvanlar tarafından yere savrulan karpuzlarını gören Süleyman, sinirle Sarp ve Şaşkın'a sapayla vuracakken, Hasan Hoca müdahale eder ve "Süleyman'ım, savunmasız hayvancıklara vurmak sana yakışır mı?" der. (Bölüm 6, 9:55)

Kraliçe Karınca, yanındaki karıncalara saldırı işareti yaparak "Askerlerim!" der ve Kedi Tombul'u duvara doğru fırlattırıp yere düşürürler. (Bölüm 7, 5:07)

Kedi Cesur, Kraliçe Karınca'ya "Hemen yiyeceklerimizi geri verin!" der. Tombul Kedi, "Aslanım benim! Göster ona gününü." diye cevaplar. Kraliçe Karınca ise "Tabii canım. Al, buyur!" der ve Kedi Cesur'a saldırı işareti yapar. Karıncalar, Kedi Cesur'u duvara fırlatarak çarpıp yere düşürürler. (Bölüm 7, 5:29)

Fare Bıyıklı, fırından hamur çalarken, fırıncı onu fark eder ve hızla kovalayarak ona hamur fırlatır. (Bölüm 7, 7:28)

Kedi Ferid, bulunduğu balkonun kenarından bilinçli bir şekilde bir saksıyı aşağıya doğru iter ve saksı, Sarp'ın himayesi altındaki bir kedinin üzerine düşer. Olayın ardından Ferid, yaptığı bu yaramazlık karşısında keyifle gülmeye başlar. (Bölüm 9, 5:00)

Kedi Ferid, derin bir uykuya dalmış olan güvercin Sultan'ın savunmasızlığından faydalanarak, bir tüyünü koparır. (Bölüm 9, 10:12)

Bu sahnelerde fiziksel şiddet, zarar verme niyetiyle hareket etme ve savunmasız olana yönelik saldırı gibi olumsuz davranış örnekleri dikkat çekmektedir. Özellikle çocuklara yönelik içeriklerde, bu tür fiziksel saldırı ve zorbalık içeren sahnelerin tekrarlanması, çocukların şiddeti meşru bir çözüm yolu olarak algılamalarına neden olabilir.

Sarp ve Şaşkın'ın Tosun'u merdivenden itmesi ya da Kraliçe Karınca'nın askerlerine saldırı emri vererek kedi karakterleri duvara fırlattırması gibi sahneler, güç kullanmanın haklı ve eğlenceli bir davranış olduğu izlenimini oluşturabilir. Benzer şekilde, Kedi Ferid'in bilinçli olarak saksı düşürmesi ya da güvercin Sultan'a zarar vermesi gibi eylemler, empati yoksunluğunu ve zarar vermeyi sıradanlaştıran bir tutumu beslemektedir.

Bununla birlikte, Süleyman karakterinin saldırgan tutumuna Hasan Hoca'nın "savunmasız hayvancıklara vurmak sana yakışır mı?" diyerek müdahale etmesi, yapımda olumlu bir karşı-duruş örneği olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu tür olumlu iletiler, diğer şiddet içerikli sahnelerin sıklığı ve sertliği karşısında yeterince etkili olmayabilir.

Çocuklara yönelik yapımlarda, sorun çözmenin şiddetle değil, diyalogla, anlayışla ve empatiyle olması gerektiği vurgulanabilir. Aksi takdirde bu içerikler, çocukların şiddeti sıradanlaştırmasına, saldırgan davranışları eğlenceli ya da ödüllendirici görmesine neden olabilir. Bu da hem bireysel hem toplumsal düzeyde olumsuz sonuçlar doğurabilir.

2.4. Hırsızlık

TDK'ye göre hırsızlık; bir başkasının eşyasını izinsiz almadır. Bir kişinin başkasına ait malı onun rızası olmadan, gizlice veya zorla alması, böylece hem mülkiyet hakkını hem de toplumsal düzeni ihlal etmesidir. Bu davranış, yalnızca hukuki değil, aynı zamanda ahlaki ve dini açıdan da ciddi bir suç olarak kabul edilir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 4 bölümde 6 adet hırsızlık değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Köpek Minik, Cesur'un mama kabındaki yemeğin çok az kaldığını fark eder ve ona, "Ooo, ne çabuk bitirdin yemeğini?" der. Bunun üzerine güvercin Sultan, "Biri yemeğini almış olmalı." diye ekler. (Bölüm 2, 2:54)

Köpek Minik, "Bu sefer de benim mamamı almışlar." diye söylenir. (Bölüm 2, 4:13)

Tosun, çöp kutusundan bir lahmacun bulur. Tam o sırada Sarp gelerek Tosun'un bulduğu lahmacunu ondan alır. (Bölüm 4, 4:50)

Sarp, Şaşkın'a bakarak ciddi bir şekilde "Karpuzlardan birini al ve yere at." der. Şaşkın, biraz tedirgin bir şekilde "Karpuzcu kızmaz mı?" diye sorar. Sarp, sınırlı bir şekilde "Delirtme beni Şaşkın. Kızgın diye yapıyoruz zaten." diye cevap verir. Şaşkın, yine endişeli bir şekilde "Ya bize bir şey yaparsa?" diye sorar. Sarp ise sakin bir şekilde "Bize değil, onlara yapacak." der. Şaşkın biraz tereddüt ettikten sonra, "Neyse, vardır bir bildiğin." der ve hızla Karpuz tezgâhından birkaç karpuzu alıp camiye doğru atar. (Bölüm 6, 5:58)

Kraliçe Karınca, yanındaki karıncalara Kedi Cesur, Güvercin Sultan, Fare Bıyıklı ve Köpek Minik'in mamalarına saldırımları için emir verir ve "Yemeklere hücum!" der. (Bölüm 7, 4:27)

Fare Bıyıklı, Fırın'dan hamur çalar. (Bölüm 7, 7:08)

Bu örneklerde yer alan davranış biçimleri, özellikle çocuk izleyiciler açısından değerlendirildiğinde, mülkiyet hakkına saygı göstermeme, başkasının eşyasını izinsiz alma ve zarar verme gibi olumsuz değerleri içermektedir. Çocukların karakterler üzerinden rol model oluşturdukları göz önünde bulundurulduğunda, bu tür iletilerin taşıdığı riskler daha da belirginleşmektedir.

Sarp'ın Tosun'un bulduğu lahmacunu zorla alması, Kraliçe Karınca'nın diğer karakterlerin mamalarına saldırı emri vermesi ya da Fırın'dan hamur çalınması gibi eylemler, izinsiz alma davranışını normalleştirmektedir. Benzer şekilde, Sarp'ın karpuzları bilerek zarar verme niyetiyle camiye doğru attırması, hem başkasının malına kasıtlı zarar vermeyi hem de kutsal bir mekâna yönelik saygısızlığı barındırmaktadır.

Sonuç olarak, bu sahnelerdeki iletiler; mülkiyet, saygı, dürüstlük ve başkasına zarar vermeme gibi temel ahlaki değerlerle çelişmektedir. Çocuklara yönelik yapımlarda, bu tür olumsuz davranışların örnek olarak sunulması değil, neden yanlış olduklarının açık bir şekilde gösterilmesi gerekir. Aksi takdirde bu tür içerikler, çocukların değer yargılarının olumsuz etkilenmesine neden olabilir.

2.5. Bencillik

TDK'ye göre bencillik; sadece kendi menfaatlerini gözeten, başkalarının ihtiyaçlarını dikkate almayan kişidir. Fay'a (2001) göre bireyin yalnızca kendi varlığını kabul etmesi ve diğerlerinin varlığını yok sayması, onun sadece kendi yaşantısı ve eylemleriyle sınırlı bir bilinç geliştirdiği anlamına gelir. İnsan, yaşamını sürdürebilmek için çevresindeki bireylerle iletişim halinde olur. Bu etkileşim, kişinin içinde bulunduğu toplumun kültürel ve sosyal değerlerini benimsemesinde de önemlidir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 4 adet bencillik değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Sarp, Şaşkın, Tosun ve diğer kediler yemek yemek için bir araya gelmiştir. Şaşkın, kedi Tosun'un önündeki yemeklerden alıp, kedi çete lideri Sarp'ın önüne koyar ve Tosun'a, "Patronun hakkına elini süremezsın." der. (Bölüm 4, 1:47)

Cemaatten biri olan Süleyman, caminin bahçesinde hayvanlara yemek vererek ilgilenen Hasan Hoca'ya kızarak şöyle der: "Hocam, camiye hayvanat bahçesine çevirmişsin. Namaz kılıyoruz burada." (Bölüm 6, 2:41)

Hasan Hoca, hayvanları sevmeyen Süleyman'a nazikçe ve anlamlı bir şekilde şöyle der: "Sen onlarla dost ol ki onlarda sana yoldaş olsunlar." Bunun üzerine Süleyman, biraz alaycı bir şekilde cevaplar: "Hayvandan dost olur mu hocam? Adı üstünde, hayvan bunlar." (Bölüm 6, 3:02)

Cami'nin kapısının önünde karpuz satan Süleyman, hayvanlar tarafından yerde dağılan karpuzlarını görünce, Hasan Hoca'ya yaklaşarak şöyle der: "Hocam, gördün mü yaptığını? Sana kaç kere dedim şu hayvanları doldurma camiye diye. Bak, karpuzlarımı ne hale getirmişler." (Bölüm 6, 7:04)

Yukarıdaki sahnelerde ortak olarak dikkat çeken tutum, bireylerin yalnızca kendi menfaatlerini düşünmesi ve başkalarının varlığını ya da hakkını göz ardı etmesidir. Şaşkın'ın Tosun'un hakkını hiçe sayarak yemeğini Sarp'a vermesi, Sarp'ın gücünden dolayı daha çok hak ettiğinin varsayılması anlamına gelir. Bu durum, çocuklara "güçlü olanın hakkı daha fazladır" gibi bencilce bir anlayışı modelleme riski taşır. Süleyman'ın hayvanlara yönelik yaklaşımı da benzer şekilde yalnızca kendi konforunu ve düzenini önceleyen bir anlayışı yansıtır. Hayvanları dışlayıcı ve değersiz gören sözleri, empati yoksunluğu ve bencilliğin bir başka biçimi olarak dikkat çeker.

Bu örnekler, çocukların toplumsal yaşamda paylaşma, saygı ve diğerlerinin hakkını gözetme gibi değerleri öğrenmeleri açısından kritik önemdedir. Çünkü bencillik, sadece bir davranış değil, aynı zamanda bir dünya görüşü ve ilişki biçimidir. Dolayısıyla çocuklara yönelik içeriklerde bu tür tutumların doğurduğu sonuçların da gösterilmesi, eğitsel katkı açısından önemlidir.

2.6. Hırs

TDK'ye göre hırs; bir şeyi kazanma konusunda aşırı arzu ve tatminsizliktir. Bireyin bir amaca ulaşma konusunda yoğun bir istek duyması, ancak bu isteğin zamanla ölçüsüzleşerek başkalarının haklarını ve etik değerleri göz ardı edecek boyuta ulaşması hâlidir, denilebilir. Hırs başlangıçta bir motivasyon kaynağı gibi görünse de denetimsiz biçimde sürdürüldüğünde bireyin ruhsal dengesi ile sosyal ilişkilerine zarar verebilir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 3 adet hırs değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Şaşkın, Sarpa, "Şimdi bu şişko kedi, onları değil de bizi kandırmış olmasın?" der. Bunun üzerine Sarp, "Saçmalama! Olmaz öyle şey, beni kimse kandıramaz." der. (Bölüm 4, 10:45)

Sarp, "Hepinize bunu ödeteceğim! Göreceksiniz, kim daha akıllı." der. (Bölüm 4, 11:23)

Sarp, Şaşkın'a, "Yok, bu böyle olmayacak. Camiyi ele geçirmeliyiz artık." der. (Bölüm 5, 7:01)

Bu sahnelerde Sarp'ın kendine olan aşırı güveni, çevresine hükmetme arzusu ve kontrol alanını genişletme isteği, onun hırsla hareket ettiğini gösterir. Özellikle "Cami'yi ele geçirmeliyiz" ifadesi, sadece kişisel değil, sembolik bir alan üzerinde hâkimiyet kurma niyetinin altını çizer. Bu da hırsın, kişinin hedefe ulaşmak için etik sınırları aşabileceğini gösteren bir örnektir. Çocuklara, hedef koymanın ve çalışmanın önemi kadar, hırsın dozu kaçtığında yol açabileceği sorunlar da bu tür sahnelerle anlatılabilir.

2.7. Açgözlülük

TDK'ye göre açgözlülük; mal, para veya yiyecek konusunda doymayan, sürekli daha fazlasını talep eden kişidir. Bireyin sahip olduklarıyla yetinmemesi, daima daha fazlasını istemesi ve bu uğurda başkalarının haklarını hiçe sayacak derecede doyumsuz davranması olarak tanımlanabilir. Bu özellik, kişisel ve toplumsal düzeyde ahlaki bozulmalara, adaletsizliklere ve sosyal çatışmalara yol açabilir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 2 adet açgözlülük değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Şaşkın, patronu Sarp'a, "Artık vazgeçelim şu camiden, zaten Diyarbakır'ın tamamı senin emrinde." der. Bunun üzerine Sarp, kararlılıkla, "Hayır! O cami de benim olacak. Hasan Hoca'nın mamalarını da biz yiyeceğiz." diye karşılık verir. (Bölüm 1, 5:05)

Minik, "Beyefendi fare yakalanırsa görür gününü." der. Buna karşılık Bıyıklı, "Merak etmeyin, dostlarım. Beni yakalayacak kapan henüz icat edilmedi." diye cevap verir. Cesur, "Sen yine de..." derken, Bıyıklı, Sarp ve Şaşkın'ın hazırladığı tuzağa doğru ilerler. (Bölüm 3, 5:06)

Çocuklara yönelik içeriklerde, karakterler arasındaki diyaloglar ve bu diyalogların içerdiği mesajlar son derece önemlidir. Yukarıda verilen örneklerde, güç ve kontrol temaları öne çıkmakta, karakterlerin birbirlerine karşı açgözlülük ifadeleri dikkat çekmektedir. Özellikle Sarp'ın camiyi ele geçirme konusundaki kararlılığı ve miniklerin, diğer karakterlere karşı tehditkâr tutumları, güç ve hakimiyet kurma arzusunu vurgulamaktadır. Bu tür temalar, çocukların ilişkilerdeki üstünlük mücadelesini yanlış şekilde model almasına sebep olabilir.

Özellikle "O cami de benim olacak" gibi ifadeler, güç arzusunun ve egoların ön plana çıkarıldığı bir anlatımı ifade eder. Çocuklar, ilişkilerde empati, işbirliği ve yardımlaşma yerine, sadece kendi çıkarlarını düşünmeye yönelik bir tutum geliştirebilirler. Bu tür temalar, toplumsal ilişkilerin temelleri olan dayanışma ve paylaşım kavramlarıyla zıt bir mesaj verebilir.

Bir diğer örnekte ise Bıyıklı'nın "Merak etmeyin, dostlarım. Beni yakalayacak kapan henüz icat edilmedi." şeklindeki ifadesi, karakterlerin riskleri küçümseme ve diğerlerinin zayıflıklarından faydalanma eğilimlerini yansıtmaktadır. Bu tür bir yaklaşım, çocuklara başkalarının zayıf noktalarından faydalanmanın kabul edilebilir bir davranış olduğunu düşündürülebilir. Oysaki sağlıklı ilişkiler, başkalarının zayıf yönlerine saygı gösterme ve birlikte çözüm üretme temelinde kurulmalıdır.

Çocuklar için hazırlanmış içeriklerde, açgözlülük yerine cömertlik, güç ve kontrol yerine empati, yardımlaşma, saygı ve eşitlik gibi değerlerin ön plana çıkması daha sağlıklı bir gelişim süreci sağlar. Bu tür öğretiler, çocukların sosyal becerilerini geliştirirken, başkalarına zarar vermek yerine birlikte daha iyi çözümler üretebilmelerini sağlayacaktır.

2.8. Aldatma

TDK'ye göre aldatma; bir kişiyi yanlış bilgilendirerek veya hile yoluyla aldatma eylemidir. Aldatma, gönderici ve alıcı arasında gerçekleşen bir iletişim süreci olup; kaçamak ifadeler, küçük yalanlar, riskten sakınma, abartma ya da blöf gibi farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Bu tür aldatıcı mesajların fark edilmeden anlaşılması, duygusal bilgi işlem uygulamaları açısından kritik bir rol oynar (Elkins vd., 2014: 503). Bu davranış, kişiler arası ilişkilerde güvenin sarsılmasına, duygusal yaralanmalara ve sosyal bağların zedelenmesine neden olur. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 2 adet aldatma değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Toptan karpuz satan kişi, Karpuzcu Süleyman'a gülümseyerek "Bu kadar düşünme be abicim. Bunlar harika karpuzlar. Diyarbakır'ın en güzel karpuzları. Bak elindeki karpuz, duruşundan belli." der. Karpuzcu Süleyman biraz tereddütle "Öyle mi gerçekten?" diye sorar. Toptan Karpuz Satan kişi, güvenle başını sallayarak "Tabii abicim, tabii. Kaç tane verelim?" der. Karpuzcu Süleyman, biraz daha düşünerek "Ver on tane." der ve karpuzları alır. Fakat karpuzları satarken, onların kelek olduğunu fark eder ve hiçbirini satamaz. (Bölüm 8, 4:07)

Şakacı mizacıyla tanınan kedi Ferid, kedi Sarp'ın himayesindeki sokakta çöp kutusunu karıştırmakta olan iki kedinin ayaklarını gizlice birbirine ip ile bağlar. Ardından yüksek sesle "Köpek geliyor. Kaçın!" diyerek bir anda ortalığı telaşa sürükler. Panikleyerek kaçmaya çalışan kediler, ayaklarının bağlı olması nedeniyle dengesini kaybeder ve yere düşer. Bu durumu izleyen Ferid, yaşananlara kahkahalarla güler. (Bölüm 9, 2:56)

Çocuklara yönelik içeriklerde, güven duygusu, işbirliği ve başkalarına zarar vermemek gibi temel değerlerin ön planda olması gerekmektedir. Ancak yukarıda verilen örneklerde, manipülasyon ve aldatmaca gibi olumsuz temalar yer almakta, karakterlerin başkalarını kandırarak ya da onlara zarar vererek kendi çıkarlarını elde etmeye çalıştıkları görülmektedir.

İlk örnekte, Toptan Karpuz Satan kişi, Karpuzcu Süleyman'ı ikna etmek için ona karpuzların kalitesini abartarak sunmakta ve onu güvenini kazanmak için manipüle etmektedir. Ancak sonuçta, Süleyman, karpuzların kelek olduğunu fark ederek başarısız olur. Bu sahne, aldatıcı davranışların sonuçsuz kalmadığını ve güvenin zarar gördüğünü gösterse de, çocuklara, başkalarını kandırmanın bazen işe yarayabileceği şeklinde yanlış bir mesaj verebilir. Çocuklar, güvenin kırılmasının ve yalan söylemenin olumsuz etkilerini deneyimleyebilirler, ancak bu tür davranışların sonuçlarının gösterilmesi daha etkili olabilirdi.

Diğer bir örnekte, kedi Ferid'in sokakta iki kediyi manipüle etmesi, başka karakterleri güldürmek için zarar verme amacı taşıyan bir eylem olarak öne çıkmaktadır. Bu tür davranışlar, çocukların başkalarını eğlenceleri uğruna küçük düşürmelerinin, zarar vermelerinin veya manipüle etmelerinin kabul edilebilir bir davranış olduğunu düşünebileceği bir model oluşturabilir. Oysaki, çocukların sağlıklı ilişkiler geliştirebilmeleri için empati, işbirliği ve başkalarına saygı gibi değerler pekiştirilmelidir.

Bu tür örnekler, medyanın çocuklara sunduğu rol modelleri konusunda oldukça dikkatli olunması gerektiğini gösteriyor. Manipülasyon, aldatma ve başkalarına zarar verme gibi davranışların, doğru şekilde işlenmediği sürece, çocukların sosyal ilişkilerde bu tür olumsuz davranışları model almalarına yol açabileceği unutulmamalıdır. Çocuklar, başkalarını aldatma yerine, birlikte çözüm üretme, destekleme ve anlayışla yaklaşma gibi değerlerle yetiştirilmelidir.

2.9. Ön Yargı

TDK'ye göre ön yargı; bir kişi ya da olay hakkında önceden oluşmuş olumlu ya da olumsuz algı ve kanaattir. Önyargı, ırk, etnik köken, din, cinsiyet, meslek ya da eğitim durumu gibi çeşitli grup kimliklerine sahip bireylere karşı çoğunlukla olumsuz ve düşmanca tutumların geliştirilmesi olarak tanımlanır (Budak, 2000:572). Bu tür düşünceler, hem bireysel ilişkilerde hem de toplumsal düzeyde ayrımcılığa, dışlamaya ve iletişim kopukluğuna neden olabilir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 2 adet aldatma değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Cesur, hırsızlık yapan fare Bıyıklı'ya, "Neden Hasan Hoca'dan istemedin?" diye sorar. Fare Bıyıklı ise "Beyefendi bir fare, insanlardan yiyecek dilenmez." der. Minik, "Eee, ne yapar peki?" diye sorar. Fare Bıyıklı, "Eee... kendisi bulur. Şey... şey... yani alır. Hem istesem verir miydi ki?" der. Bunun üzerine köpek Minik, "Verirdi tabii ki." diye karşılık verir. Fare Bıyıklı ise "Ama insanlar fareleri sevmez ki." der. (Bölüm 2, 10:02)

Çocuklar, koşarak caminin iç avlusunda yer alan şadırvana gelir ve neşeyle oyun oynamaya başlarlar. Oyun sırasında "Birim, ikiyim, üçüm!" diyerek coşkuyla bağırırlar. Bu sırada camide yaşayan Kedi Tombul, arkadaşı kedi Ferid'e dönerek, "Dostum, bu çocukların camide ne işi var? Cami'nin kediler için yapıldığını bilmiyorlar mı? Çok da gürültücüler," der. Kedi Ferid, Tombul'un serzenişine hak vererek, "Haklısın Tosuncuğum. Bir de çok pisler. Bir kere bile olsun vücutlarını temizlediklerini görmedim. Ben her gün temizlenmesem rahat edemiyorum," şeklinde cevap verir. (Bölüm 10, 3:00)

Çocuklara yönelik içeriklerde, değerler ve doğru davranışların teşvik edilmesi, toplumda kabul gören normlara uygun bir şekilde sunulması büyük önem taşır. Ancak, yukarıda verilen örneklerde, özellikle önyargılar, yargılayıcı tavırlar ve başkalarına karşı olumsuz düşünceler yer almakta, bu da çocukların sosyal gelişimini olumsuz etkileyebilir.

İlk örnekte, fare Bıyıklı'nın yiyecek istemek yerine hırsızlık yapmayı tercih etmesi, "Bir fare, insanlardan yiyecek dilenmez" şeklindeki düşünceyle gerekçelendirilmektedir. Bu, özellikle kendini ya da başka bir grubu küçümseme ve değerlerini aşağı görme gibi olumsuz bir mesaj verebilir. Bıyıklı'nın bu tutumu, sosyal sorumluluk ve doğru olanı yapmak yerine, zor yoldan çıkar sağlamayı normalleştirebilir. Ayrıca, fare Bıyıklı'nın "insanlar fareleri sevmez ki" şeklindeki ifadesi, ayrımcı bir bakış açısını yansıtmakta olup,

başkalarını küçümseme ve onları dışlama eğilimini pekiştirebilir. Çocuklar, sadece kendi türlerini ya da benzerlerini değil, tüm canlıları eşit derecede kabul etmeyi ve saygı duymayı öğrenmelidir.

Diğer örnekte, camiye koşarak gelen çocukların, kedilerin yaşam alanında oyun oynamaları sonrasında, Kedi Tombul ve Kedi Ferid arasında yapılan konuşma, çocuklara yönelik olumsuz bir dilin kullanılması açısından problem taşımaktadır. Kedi Tombul'un "Bu çocukların camide ne işi var?" diyerek çocukları dışlaması ve Kedi Ferid'in "Bir kere bile olsun vücutlarını temizlediklerini görmedim" şeklindeki eleştirisi, başkalarını eleştirmek ve yargulamak adına kullanılan dilin, çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yapabileceğini gösteriyor. Çocuklar, başkalarının yaşam tarzlarını ve alışkanlıklarını eleştirmek yerine, onları anlamaya, kabul etmeye ve hoşgörüsüyle yaklaşmaya teşvik edilmelidir.

Bu tür örnekler, medya içeriklerinde hoşgörü, empati ve başkalarına saygı gibi temel değerlerin ön plana çıkması gerektiğini vurgulamaktadır. Çocuklar, birbirlerini olduğu gibi kabul etmeyi ve farklılıkları anlamayı öğrenmeli, ön yargılı ve ayrımcı dil kullanmaktan kaçınılmalıdır. Bu tür tutumlar, toplumsal uyumu, sevgi ve saygıyı pekiştirebilir ve çocukların daha sağlıklı, pozitif sosyal ilişkiler kurmasına yardımcı olabilir.

2.9. Sabırsızlık

TDK'ye göre sabırsızlık; bekleme, sabır gösterme ve dayanma isteğinin yokluğu halidir. Bireyin beklemeye tahammül edememesi, olayların hemen ve kendi isteğine uygun biçimde gerçekleşmesini istemesiyle ortaya çıkan duygusal bir tepkidir. Bu özellik, zamanla öfke kontrolü sorunlarına, ilişkilerde çatışmalara ve karar alma süreçlerinde aceleciliğe neden olabilir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 2 adet sabırsızlık değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Fare Bıyıklı, "Ah, ah! Keşfedilmeyi bekleyen koca bir şehir var ama ben burada tıklıp kaldım." der. (Bölüm 4, 2:35)

Karıncalardan biri, Kraliçe Karınca'ya "Kraliçem, dayanamıyoruz. Ne yapacağız?" der. (Bölüm 7, 2:06)

Yukarıda verilen örneklerde, karakterlerin sabırsızlık hallerini vurgulanmaktadır. Bu tür ifadeler, çocuklar için önemli dersler taşısa da, aynı zamanda dikkatle ele alınması gereken temalar barındırmaktadır. Çocuklara yönelik içeriklerde, karakterlerin sabırsız davranışları, içsel çatışmaları ve hayal kırıklıkları, onların sosyal ve duygusal gelişimini etkileyebilir.

Fare Bıyıklı'nın, "Ah, ah! Keşfedilmeyi bekleyen koca bir şehir var ama ben burada tıklıp kaldım" şeklindeki ifadesi, bir karakterin yaşamındaki sıkıntılara ve hayal kırıklığına dair duygusal bir çıkışı yansıtmaktadır. Çocuklar, bu tür duygusal ifadeleri gördüklerinde, hayatta karşılaştıkları engeller ve zorluklarla başa çıkabilmeyi öğrenebilirler. Ancak, aynı zamanda bu tür ifadelerin fazla vurgulanması, çocukların sıkıntılarını odaklanmalarını ve hayal kırıklıklarından olumsuz şekilde etkilenmelerini de tetikleyebilir. Bu bağlamda, karakterin bu olumsuz duygularla başa çıkma yöntemleri ya da çözüm odaklı tutumlar sergilemesi, izleyicilere daha sağlıklı bir yaklaşım sunabilir.

Diğer yandan, karıncalardan birinin Kraliçe Karınca'ya "Kraliçem, dayanamıyoruz. Ne yapacağız?" şeklindeki çaresizliği ifade eden konuşması, karakterlerin zorluklarla mücadele etme şekillerini gözler önüne serer. Bu tür bir durum, çocuklara işbirliği, dayanışma ve birlikte çözüm arama gibi değerleri öğretebilir. Ancak, bu tür olumsuz hislerin sürekli vurgulanması, çocukların problem çözme becerilerini geliştirme yerine, sorunların üstesinden gelinemeyecek kadar büyük olduğu hissine kapılmalarına yol açabilir.

Çocuklar için hazırlanan içeriklerde, bu tür olumsuz duyguların ve sabırsızlığın nasıl ele alındığı önemlidir. İyi bir dengeyle, karakterlerin zorluklarla başa çıkma yolları, çözüm odaklı düşünme ve birlikte

hareket etme gibi olumlu davranışları sergilemesi, çocuklar için sağlıklı bir model oluşturabilir. Aksi takdirde, yalnızca umutsuzluk ve çaresizlik üzerine odaklanmak, çocukların kendilerini güçsüz hissetmelerine neden olabilir. Bu nedenle, karakterlerin güçlendirici ve çözüm arayışı içeren tutumları, çocukların olumsuz duygularla başa çıkmalarına yardımcı olabilir.

2.10. Umutsuzluk

TDK'ye göre umutsuzluk; gelecekte beklenen besleme yetisinin kaybolması, karamsarlık halidir. Kişinin kendini olumsuz yönleriyle değerlendirmesi, geleceğe dair beklentilerinde kötümser bir bakış açısı taşıması ve bu olumsuz durumun değişmeyeceğine inanması şeklinde tanımlanır (Abramson ve ark., 1989, akt. Oğuztürk ve ark., 2011). Bu duygusal durum, kişinin hem psikolojik dayanıklılığını hem de motivasyonunu zayıflatarak sosyal ilişkilerden geri çekilmesine ve pasifleşmesine yol açabilir. Bu bağlamda incelendiğinde toplamda 2 bölümde 2 adet aldatma değerine rastlanmıştır.

Örnekler şu şekildedir:

Bıyıklı, ağlayan Tosuna, "Sarp'ın elinden kurtulmakta ne var? Çocuk oyuncuğu." der. Bunun üzerine Tosun, Bıyıklıya, "Git başımdan lütfen. Bana hiçbir kedi yardım edemez." diye karşılık verir. (Bölüm 4, 6:25)

Karpuzcu Süleyman, Hasan Hoca'ya içini dökerken, "Çocukluğumdan beri hayalim bir manav dükkânı açmaktı. Tüm paramı karpuzlara yatırdım. Karpuz işinden biraz para kazanıp onunla kendi manav dükkânımı açacaktım." der. Hasan Hoca, Süleyman'ın morali bozuk halini görerek, "Üzülme Süleyman'ım, yine yaparsın." der. Karpuzcu Süleyman ise derin bir iç çekerek, "Görmüyor musun hocam? Daha iyi karpuzla kelek karpuzunu ayırt edemiyorum. Ben bu işi beceremeyeceğim galiba. En iyisi kendime başka bir iş bulmak." der. (Bölüm 8, 6:11)

Çocuklara yönelik içeriklerde, karakterlerin karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma biçimleri, izleyicilere önemli dersler verebilir. Yukarıda yer alan örneklerde, umutsuzluk teması işlenmektedir. Bu tema, çocuklara hayatın zorluklarına karşı nasıl yaklaşmaları gerektiğini öğretme açısından önemlidir, ancak dikkat edilmesi gereken noktalar da bulunmaktadır.

Bıyıklı'nın Tosun'a "Sarp'ın elinden kurtulmakta ne var? Çocuk oyuncuğu" şeklindeki alaycı tavrı, bir karakterin başka birinin yaşadığı zorluklara duyarsız bir şekilde yaklaşmasını gösterir. Bu tür bir yaklaşım, çocuklara zor zamanlar geçiren birine duyarsız olmanın ya da başkalarını küçümsemenin yanlış olduğunu öğretme fırsatı sunabilir. Ancak, bu sahnede Bıyıklı'nın bu olayı küçümsemesi, izleyicilere empati kurma ve başkalarının duygularına saygı gösterme gibi değerleri öğrenme şansı vermez. Tosun'un "Bana hiçbir kedi yardım edemez" şeklindeki cevabı ise yalnız kalma ve umutsuzluk duygusunu yansıtır. Bu durum, çocuklara sosyal destek ve yardımlaşmanın önemini anlatan bir fırsat olabileceken, burada yalnızlık ve yardım alamama hissi daha fazla vurgulanmıştır.

Karpuzcu Süleyman'ın Hasan Hoca'ya içini dökmesi ve "En iyisi kendime başka bir iş bulmak" demesi, hayal kırıklığı ve öz-yeterlilik eksikliği üzerine kurulu bir örnek oluşturur. Çocuklara, hayal kırıklığına uğradıklarında pes etmemeleri gerektiği öğretilmelidir. Ancak bu sahnede Süleyman'ın hemen pes etmesi ve umutsuz bir şekilde yeni bir iş arama kararı alması, çocuklara zorluklar karşısında hemen vazgeçmeyi modelleyebilir. Bu durum, çocuklar için olumsuz bir mesaj oluşturabilir. Burada Hasan Hoca'nın desteği ve moral verici yaklaşımı ise önemli bir yer tutar. Ancak daha derinlemesine bir çözüm arayışına girilmesi, izleyicilerin umutsuzluk yerine çözüm odaklı düşünmeyi öğrenmelerine yardımcı olabilir.

Çocuklar için hazırlanan içeriklerde, karşımıza çıkan zorlukların nasıl ele alındığı büyük önem taşır. Karakterlerin mücadelelerine devam etmeleri, bir problemin çözümü için farklı yollar denemeleri ve birbirlerine yardımcı olmaları, çocuklara güçlendirici bir mesaj verir. Bunun yerine, sürekli olarak pes etme, yardım alamama veya umutsuzluk gibi duyguların vurgulanması, izleyicilerin bu tür hislere kapılmasına yol açabilir. Bu nedenle, olumsuz durumların ardından güçlü kalma ve çözüm arama yollarının sunulması, çocuklara sağlıklı bir düşünme biçimi kazandıracaktır (Yılmaz, 2024).

Sonuç

Günümüzde en fazla dikkat çeken değer aktarım araçlarından biri de çizgi filmlerdir. Son dönemlerde oldukça ilgi gören bu tür yapımlar, geniş izleyici kitlelerine ulaşabilmekte ve onları etkileyebilmektedir. Değer iletimi işlevi taşıyan çizgi filmlerin üretilmesi ve bu alana yönelik akademik incelemeler, daha nitelikli yapımların izleyiciyle buluşmasına katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada, "Aslan Parçası Cesur" adlı yerli yapım çizgi film, değerler eğitimi açısından içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş; olumlu ve olumsuz iletiler tespit edilmiştir. Çalışmada, serinin tüm bölümlerinin nicel bir envanterini çıkarmaktan ziyade, temel değer temalarının en yoğun ve temsili şekilde işlendiği evreyi derinlemesine incelemek hedeflenmiştir. Bu nedenle amaçlı örnekleme yöntemi benimsenmiş ve serinin ana hikâye akışını kuran, karakter gelişimini tamamlayan ve analiz için gerekli veri çeşitliliğini sağladığı değerlendirilen ilk 10 bölüm seçilmiştir. Bu bölümlerdeki değer iletileri, sahnelerin bağlamı, diyaloglar ve görsel unsurlarla birlikte bütüncül olarak analiz edilmiştir.

Çizgi filmde toplam 48 olumlu değer iletileri tespit edilmiştir. Bu iletiler arasında cömertlik (15), sorumluluk (10), hayvan sevgisi (6), yardımlaşma (6), iş birliği (4), sevgi (3), özür dileme (2) ve öz denetim (2) ön plana çıkmaktadır. Cömertlik, çizgi filmde en sık işlenen değer olurken, karakterler arasındaki etkileşimlerin doğal akışında verilmiş olması değerlerin içselleştirilmesine katkı sunmaktadır. Özellikle hayvanlara karşı gösterilen merhamet ve yardımseverlik, çocuklarda empati gelişimini destekleyici niteliktedir.

Çizgi filmde olumlu iletiler kadar 48 adet olumsuz ileti de yer almaktadır. Bu olumsuz iletiler arasında aşağılama (10), tehdit (8), fiziksel şiddet (7), hırsızlık (6), bencillik (4), hırs (3), açgözlülük (2), aldatma (2), ön yargı (2), sabırsızlık (2) ve umutsuzluk (2) davranışlar yer almakta ve bazı bölümlerde tekrarlanmaktadır. Özellikle aşağılama ve tehdit gibi içerikler pedagojik açıdan dikkat gerektirmektedir. Bu noktada, çizgi filmde yer alan şiddet ve olumsuz davranış örüntülerinin yalnızca "kötü karakterler" tarafından sergilenmesi olumlu bir dengeleme stratejisi olarak yorumlanabilir, fakat yine de dikkatli bir editoryal süzgeç gerektirmektedir.

Diğer çizgi film analizleriyle karşılaştırıldığında, Tabak ve Tunçay (2023), Doru çizgi filmini içerdiği değerler açısından incelemişlerdir. Çalışmalarında doğruluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sabır, özdenetim, yardımseverlik, adalet ve sorumluluk gibi değerlere yer verildiği; ancak vatanseverlik değerinin işlenmediği sonucuna ulaşmışlardır. Benzer biçimde, bu çalışmada da incelenen çizgi filmde sorumluluk, yardımlaşma, iş birliği, sevgi ve özdenetim değerlerinin yer aldığı, fakat vatanseverlik temasının bulunmadığı belirlenmiştir. Özel ve Küçükkart (2023), TRT Çocuk kanalında yayınlanan Akıllı Tavşan Momo ve Pırıl adlı çizgi filmleri içerdiği değerler bakımından incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, Akıllı Tavşan Momo çizgi filmine ait bölümlerde en fazla yardımlaşma değerinin işlendiği; buna karşılık adalet ve alçakgönüllülük değerlerinin ise en az vurgulanan temalar olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde, bu çalışmada da olumlu değerler arasında yer alan yardımlaşma temasına sıkça rastlanmış; ayrıca adalet ve alçakgönüllülük değerlerinin incelenen çizgi filmin genelinde yer yer işlendiği görülmüştür. Araştırmacıların incelediği bir diğer yapım olan Pırıl çizgi filminde ise en çok vatanseverlik değeri ve bu değere ilişkin unsurların ön plana çıktığı; buna karşın dostluk, dürüstlük, hoşgörü ve sadelik değerlerinin daha sınırlı biçimde yer aldığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın bulgularında ise vatanseverlik değerine hiç yer verilmediği; ancak dostluk, dürüstlük, hoşgörü ve sadelik değerlerinin incelenen çizgi filmin genelinde dağınık bir biçimde işlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Ay ve Yangil (2021), Kral Şakir çizgi filmini içerdiği değerler açısından incelemişlerdir. Araştırmada, çizgi filmin 156 bölümü on kök değer çerçevesinde analiz edilmiş ve sonuç olarak en sık yardımseverlik değerine, en az ise saygı değerine yer verildiği belirlenmiştir. Bu çalışmadan farklı olarak, mevcut çalışmada olumlu iletiler arasında en çok cömertlik değerine vurgu yapıldığı; buna karşın özür dileme ve öz denetim değerlerinin en az işlenen temalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ufak ve Yorulmaz (2022), Niloya adlı çizgi filmi içerdiği değerler bakımından incelemişlerdir.

Araştırma bulgularına göre, en sık yer verilen olumlu değerlerin yardımseverlik, nezaket, sevgi ve saygı olduğu; orta düzeyde yer alan değerlerin azim ve iş birliği olduğu; düşük sıklıkta işlenen değerlerin ise arkadaşlık, doğayı sevmek ve korumak, gelenek ve görenekleri sürdürmek, yaratıcılık, sorumluluk, çalışkanlık, temizlik, paylaşımcılık, misafirperverlik, empati, merhamet, dürüstlük, adalet ve cesaret olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise farklı bir tablo ortaya çıkmıştır. Sorumluluk değeri, Ufak ve Yorulmaz'ın (2022) araştırmasında düşük sıklıkta yer almasına karşın, bu çalışmada en çok vurgulanan değerlerden biri olmuştur. Buna karşılık, sevgi değeri önceki çalışmada daha sık işlenmişken, bu çalışmada orta düzeyde yer almıştır. İş birliği değeri ise önceki çalışmada orta düzeyde görülürken, mevcut çalışmada daha az sıklıkta ele alınmıştır. Ömürbekova ve Ünal (2025), Keremet Köç adlı çizgi filmi UNESCO evrensel değerler perspektifinden incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre, çizgi filmde en fazla sevgi, özgürlük ve saygı değerlerine yer verildiği; buna karşın barış değerinin en az vurgulanan tema olduğu belirlenmiştir. Mevcut çalışmada da sevgi değerine yer verildiği görülmekte; ancak barış değerinin çizgi filmin genelinde daha belirgin biçimde işlendiği, özgürlük değerine ise hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Akar ve Demir (2025), Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu adlı çizgi filmde kök değerlerin kullanımını incelemişlerdir. Araştırma bulguları, çizgi filmde en çok öne çıkan kök değerlerin saygı, sevgi ve sorumluluk olduğunu, buna karşın adalet ve vatanseverlik değerlerinin daha sınırlı şekilde işlendiğini göstermektedir. Mevcut çalışmamızda ise sorumluluk değerine sıkça yer verildiği, sevgi değerinin daha az vurgulandığı, saygı ve adalet değerlerinin çizgi filmin farklı bölümlerinde zaman zaman işlendiği ve vatanseverlik değerinin ise hiç yer almadığı gözlemlenmiştir. Ateş ve Saltalı (2021), Pisi çizgi filmini içerdiği değerler açısından incelemişlerdir. Araştırma bulguları, çizgi filmde en çok öne çıkan değerlerin sırasıyla yardımseverlik, sevgi, dostluk ve dayanışma olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, en az işlenen değerler adalet, eşitlik, saygı, dürüstlük ve özgürlük olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada, vatanseverlik değerine çizgi filmde hiç yer verilmediği de belirtilmiştir. Mevcut çalışmamızda ise yardımlaşma değerine orta düzeyde, sevgiye daha az sıklıkta, dostluk, dayanışma, adalet, eşitlik, saygı, dürüstlük ve özgürlük değerlerine ise çizgi filmin genelinde aralıklarla yer verildiği gözlemlenmiştir. Araştırmamızda da incelenen Pisi çizgi filmi çalışmasında olduğu gibi vatanseverlik değerine rastlanmamıştır. Kaçmaz ve Kiriş (2023), Rafadan Tayfa Göbeklitepe animasyon filmini değerler eğitimi açısından değerlendirmişlerdir. İnceleme bulgularına göre, animasyondaki olumlu iletiler arasında en fazla vurgulanan değer yardımlaşma iken, en az yer verilen değer hayvan sevgisi olmuştur. Olumsuz iletiler açısından ise en çok yalan davranışına, en az ise küsmeye ve intikam davranışına yer verildiği tespit edilmiştir. Filmde psikolojik şiddet ile ilgili iletilerin alay etme ve hakaret etme biçiminde ortaya çıktığı belirlenmiştir. Mevcut çalışmamızda ise olumlu iletiler arasında en fazla cömertlik, en az ise özür dileme ve özdenetim değerlerine rastlanmıştır. Olumsuz iletiler açısından en sık görülen davranış aşağılamadır; buna karşın açgözlülük, aldatma, ön yargı, sabırsızlık ve umutsuzluk gibi iletiler daha nadir biçimde filmde yer almıştır.

Aslan Parçası Cesur çizgi filmi, arkadaşlık, liderlik, sorumluluk, hayvan sevgisi ve toplumsal aidiyet gibi temel değerleri çocuklara yerli kültürel bağlamda aktarmakta başarılı bir örnek olarak değerlendirilebilir. Özellikle Diyarbakır Ulu Camii gibi sembolik mekânlar üzerinden sunulan anlatı, tarihî ve dinî değerlerin çocuklara görsel yolla aktarımına katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, "Aslan Parçası Cesur" çizgi filmi, olumlu değer iletilerinin pedagojik bağlamda etkili biçimde sunulması yönüyle değerler eğitimi açısından önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Ancak içerdiği olumsuz ve şiddet temsilleri açısından dikkatli bir pedagojik süzgeçten geçirilerek kullanılması, izleyici kitlesi olan çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına daha uygun yapımların oluşturulması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışma, ileride hazırlanacak yerli çizgi film projelerine içerik ve değer aktarımı açısından yol gösterici bir nitelik taşımaktadır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunmak mümkündür:

Çizgi filmde olumlu değer iletilerine daha fazla ağırlık verilerek, bu iletilerin açık, anlaşılır ve tutarlı sahnelerle desteklenmesi sağlanabilir.

Çizgi filmde olumsuz ve şiddet içeren içeriklerin ya hiç yer almaması ya da bu tür içeriklerin açıkça eleştirildiği, sonuçlarıyla yüzleştirildiği kurgularla sunulabilir.

Değer içerikli sahneler, kısa videolar ya da görsel materyaller şeklinde eğitim ortamlarında öğretmenler tarafından kullanılabilir hale getirilebilir.

Çizgi film senaryolarının oluşturulma sürecinde, çocuk gelişimi, psikoloji ve pedagojik formasyon uzmanlarının katkısı alınabilir.

Yerli çizgi filmlerin ses, animasyon ve içerik kaliteleri artırılarak hem yerel hem de küresel düzeyde etkili bir alternatif sunması sağlanabilir.

Çizgi filmin başlangıç bölümünde, hikâyenin geçtiği yer olan Diyarbakır hakkında kısa bilgilere yer verilmesi; özellikle de kentin tarihî ve kültürel simgelerinden biri olan Diyarbakır Ulu Camii'nin tanıtılması önerilmektedir. Bu sayede hem çocuk izleyicilerin yaşadıkları coğrafyayı tanımaları hem de kültürel ve tarihî değerler hakkında farkındalık kazanmaları sağlanabilir.

Kaynakça

- Abramson, L. Y., Metalsky, G. I., & Alloy, L. B. (1989). Hopelessness depression: A theory-based subtype of depression. *Psychological review*, 96(2), 358.
- Akar, C., & Demir, S. (2025). Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu Çizgi Filminde Kök Değerler. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 58-69.
- Altınış, Z. G., & Altun, M. (2021). "Pırıl" çizgi filminin değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(38), 5382-5411.
- Aral, N., & Kadan, G. (2019). Çizgi filmlerde yer alan şiddet öğelerinin incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 57-75.
- Ateş, M. A., Saltalı, N. D. D., & Asit, G. (2021). Pisi çizgi filminin içerdiği değerler açısından incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 506-522.
- Ay, H., & Yangil, M. K. (2021). Kral Şakir Çizgi Filminin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 45-60.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Budak, C., (2000). *Psikoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat.
- Cesur, S., & Paker, O. (2007). Televizyon ve çocuk: Çocukların tv programlarına ilişkin tercihleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(19).
- Concepción Medrano, S., & Alejandra Cortés, P. (2007). The Teaching and Learning of Values through Television. *International Review of Education*, 53(1), 5. <https://doi.org/10.1007/s11159-006-9028-6>
- Cortes, C. E. (2005). How the media teach. In G. Schwarz & P. U. Brown (Eds.), *Media Literacy* (pp. 55-74). Malden, MA: Blackwell. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1744-7984.2005.00005.x/epdf>
- Çağrıncı, M. (1993). Cömertlik. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 8, 72-73. <https://islamansiklopedisi.org.tr/comertlik>
- Elkins, A., Zafeiriou, S., Pantic, M., & Burgoon, J. K. (2014). Unobtrusive deception detection.
- Elmas, M. S. (2013). Modern toplumun güvenlik çıkmazı: Tehdit, risk ve risk toplumu perspektifinden güvenlik (Vol. 61). *International Strategic Research Organization (USAK)*.

- Eroğlu, A. (2022). Ergenlerde internet bağımlılığı ve dindarlık ilişkisinde öz denetimin aracılık rolü (Karaman örneği) (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Aktaran: Tangney, J., Baumeister, R., & Boone, A. (2004). *Journal of Personality*, 72(2).)
- Fay, B. (2001). *Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi*. (Çev. İsmail Türkmen). İstanbul: Ayrıntı Yayıncılık.
- GIA Ajans. (2023). Aslan Parçası Cesur. <https://www.giajans.com/projects/aslan-parcasi-cesur/> Erişim Tarihi: 15.04.2025
- Giroux, H. A. (1999). *The Mouse That Roared: Disney and the End of Innocence*. Rowman & Littlefield.
- Güler, D. (2016). Çocuk, televizyon ve çizgi film. *Kurgu: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 5(5), 163-177.
- Güngör, E., & Işık, E. (1976). *Ahlak*. Ankara: Devlet MEB Kitapları.
- Hamarat, D. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının izledikleri çizgi filmler üzerine bir inceleme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35), 1-20.
- Hançerlioğlu, O. (2005). *Felsefe Ansiklopedisi: Kavramlar ve Akımlar (Cilt 1)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hançerlioğlu, O. (2007). *Türk Dili Sözlüğü*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Karaduman, E. (2023). Medyada değerler eğitimi: TRT Çocuk kanalı Keloğlan çocuk programı örneği. *Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 45-60.
- Kaçmaz, M. Y., & Kiriş, H. M. (2023). Rafadan Tayfa Göbeklitepe Animasyon Filminin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi. *Külliye (Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılı Özel Sayısı)*, 217-241.
- Kaymak, N. (2020). Yerli ve yabancı çizgi filmlerin evrensel değerler bakımından incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kaymakcan, R., ve Meydan, H. (2020). *Ahlak, değerler ve eğitimi (3. Baskı)*. Dem Yayınları.
- Mücahit, M. (2019). Ahlâkî bir değer olarak özür dileme ve özür etiği. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 23(3), 1189-1208.
- Öçal, I. (1999). *Televizyonda çocuk programları*. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ömürbekova, A., & Ünal, U. (2025). Keremet Köç Çizgi Filminin UNESCO Evrensel Değerler Perspektifinden İncelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(3), 1070-1083.
- Özel, Ö., & Küçükkart, Z. N. (2023). TRT çocuk kanalındaki çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi: "Akıllı tavşan Momo" ve "Pırl" örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(2), 534-559.
- Parlatır, İ., vd. (1998). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- RTÜK. (2006). İlköğretim çağındaki çocukların televizyon izleme alışkanlıkları: Kamuoyu araştırması. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu. <https://www.rtuk.org.tr/> Erişim Tarihi: 15.04.2025
- Sak, R. şahin Sak, İ.T. Öneren şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2008). Preschool-home cooperation in change. *International Journal of Early Years* <https://doi.org/10.1080/09669760802025165>
- Sevim, Z. (2013). Çizgi filmlerin değerler eğitimi bakımından karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1–65.
- Şahin, K. (2021). Nutuk eserinin Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersindeki (ortaokul 8. sınıf) kök değerlerin eğitimi açısından incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Şentürk, Ş., & Keskin, A. (2019). Rafadan Tayfa çizgi filminin milli ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 143-157.
- Tabak, E., & Tunçay, G. Y. (2023). Doru çizgi filminin değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 8(16), 81-94.
- Tabii. (2023). Aslan Parçası Cesur. <https://www.tabii.com/tr/detail/170207/aslan-parcasi-cesur> Erişim Tarihi: 15.04.2025
- Tarhan, Nevzat, *Toplum Psikolojisi*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2011
- TDK. (2025). Türk Dil Kurumu Sözlük. <https://tdk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 15.04.2025
- Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades and interpersonal success. *Journal of Personality*, 72(2), 271–324.
- Uçar, M. A. (2003). Aile içi şiddet ve aile koruma yasası. *Yetkin Yayınları*.
- Ufak, K., & Yorulmaz, B. (2022). Niloya Çizgi Filminin İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi. *Journal of Media and Religion Studies*, 5(1), 99-112.
- Ulusoy, Kadir, Arslan, Ali, “Değerli Bir Kavram Olarak “Değer ve Değerler Eğitimi”, Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi, Edit: Refik Turan, Kadir Ulusoy, Ankara: Pegem Akademi, 2016.
- Vatandaş, C. (2003). Toplumsal Bir Değer Olarak “Yardımlaşma” ve Dilenciler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 149–160. <https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/handle/11630/3150>
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Cailou ve Pepee örneği. *Electronic Turkish Studies*, 8(10), 707–719.
- Yaman, E., Bayburtlu, F. İ., Tekir, B., & Kırman, S. (2015). Dede Korkut çizgi filminde yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 245–269.
- Yavuzer, H. (2004). *Çocuk Psikolojisi*. İzmir: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2010). Aile İçi Şiddet ve Huzur/Din Eğitimi. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(1), 93-124.
- Yılmaz, S. (2016). Televizyon programlarının çocukların eğitimindeki yeri “Susam Sokağı Örneği”.
- Yılmaz, T. G. (2024). *Küçük Sorunlar, Büyük Duygular: Çocukların Duygusal Gelişimini Empatiyle Anlamak ve Desteklemek*. Bambuk Yayınevi.
- Yorulmaz, B., & Tanrıverdi, M.Z. (2015). Din ve değerler eğitimi açısından Keloğlan çizgi filminin değerlendirilmesi. *Diyanet İlmî Dergisi*, (3), 127-143.